

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyihası ile Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Ulaştırma, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/383, 2/283)

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyihası (1/383)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2232, 6/1220

24. IV. 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluşu hakkında Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 19. I. 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarisının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu tasarisına ait gerekçe

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme faaliyetini nizamlıyan bugünkü mevzuat, tamamiyle idareci âmme hizmetlerini gören Devlet Dairelerinin tâbi olduğu usul ve kaidelerden ibarettir. (4454 sayılı Teşkilât Kanunu, 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu ve 1050 sayılı Muhasebe umumiye Kanunu)

Bu suretle munhasıran idareci âmme hizmeti telâkkisi esasına dayanan bugünkü hesap ve murakabe sisteminde PTT nin tamamen ticari, sınai ve mali karakteri haiz âmme hizmeti vasfı nazara alınmamış ve bu yüzden işletme bugüne kadar memleketin içtimai ve iktisadi kalkınmasında ifa zorunda bulunduğu hayati ehemmiyeti haiz vazifelerini lâyikiyle yapamamış ve lüzumlu tesislerini gerektiği gibi kuramamıştır.

PTT İdareleri, bütün dünya memleketlerinde ticari ve sınai karakteri haiz bir Devlet Müessesesi olarak mütalâa edilmiş ve bu mahiyeti haiz müesseselerin gerektirdiği malî ve idari elâstikiyeti verecek mevzuatla teçhiz edilmişlerdir.

Bugün bütün dünyada en ileri bir memleket olarak gösterilen Amerika Birleşik Devletlerinde bile, Telgraf ve Telefon kısımlarının tamamen hususi teşebbüs elinde olmalarına ve bize nazaran kat, kat ileri bulunmalarına rağmen, Posta İşletmesinin tâbi olduğu mevzuat kâfi derecede bu karakteri haiz görülmemekte ve Amerika Hükümet Dairelerinin islahı için eski Cumhurbaşkanı Hoover'in riyaset ettiği komisyon raporunda (Postaya ait kısım, sahife 227) aynen :

«Şu muhakkaktır ki Post Ofis :

- Hâkim vasfı itibariyle ticari ve iktisadi karakteri haiz (business nature);
- Gelir temin edici ve kendi kendine yeterliği olması lâzım (self - sustaining);
- Halkla olan muameleleri tamamen ticari ve iktisadi mahiyette olan (business - type transactions);

d) Bugünkü bütçesinin müsaade ettiğinden çok daha fazla bir elâstikiyete ihtiyacı bulunan; bir işletmedir».

denilmekte ve bu idare için :

a) Ticari ve iktisadi kontrolunun mükemmel olabilmesi için Muhasebe ve Bütçe usullerinde tadilat yapılması,

b) Posta servislerinin dalgalı taleplerini ve bütün memleket ölçüsünde muazzam değişiklikler arzeden muamelelerini karşılayacak şekilde masraflarda elâstikiyet (flexibility) temini,

c) Mukavelelere, mubayaalara ve personel vazifelerine hâkim olan bugünkü tahdit edici kanun ve kaideler yerine daha ziyade serbesti veren yeni mevzuat konulması,

d) İdare otoritesinin deruhde edilen mesuliyetlerle mütenasip olmasının sağlanması, teklif edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti PTT İdaresi, Amerika Birleşik Devletlerinin yalnız posta hizmetlerine ve tasarruf sandığına taallük eden hizmetlerinden başka Telgraf, Telefon, Telsiz, Nakliye ve PTT Fabrikası gibi diğer işletme çeşitlerini de ihtiva etmektedir.

Yukarda arzettiğimiz ana hatlar muvacehesinde vazifelendirildiği hizmet çeşitlerindeki son tekâmüller dolayısıyla tamamen ticari ve sınaî bir karakter kazanan ve yaptığı işler «maddeye, emniyet ve intizam içinde ve en iktisadi şekilde ve en kısa bir zamanda mekân değiştirmesini sağlamak» diye hulâsa edilebilen PTT İdaresinin evvel emirde bu sürat ve iktisadiliği sağlayacak yeni mevzuatla tehziz edilmesi katî bir zaruret halini almış bulunmaktadır.

Bu zarureti daha iyi izah edebilmek için PTT İdaresinin muhtelif vazife kanunlarıyla kendisine verilen işleri aşağıdaki şekilde bir tasnife tâbi tutmak icabeder.

1. Posta mürasele işletmesi :

(Açık ve kapalı mektuplar, kartlar ve gazetelerle belli zamanlarda çıkan dergiler, kitaplar her türlü basılmış kâğıtlar, iş kâğıtları, tebliğ kâğıtları, ticaret eşyası örnekleri, küçük paketler, değerli mektuplar ve kutular, değerli ve değersiz posta kolileri kabul etmek, taşımak ve dağıtmak (Kanun numarası : 5584, madde : 1, fıkra : A).

Buradaki hizmetlerden yalnız açık ve kapalı mektuplar, üzerlerinde haberleşme mahiyetinde yazı bulunan kartlar, tekel mahiyetinde sınaî bir âmme hizmeti olarak PTT ye verilmiş hizmetler olup diğerleri teşebbüsü şahsi ile rekabet halinde ifası lâzımgelen hizmetlerden madut bulunmaktadır.

2. Malî işletme :

a) Bankalar Kanunu hükümleri dairesinde her türlü işleri yapmak üzere «Posta Biriktirme Sandığı» kurmak (Kanun : 5584, madde : 1, fıkra : G);

b) Bedelleri postahanelerde ödenecek posta bonoları ile posta ve telgraf havaletleri düzenlemek (Kanun : 5584, madde : 1, fıkra : B);

c) Kişiler hesabına alacak tahsil eylemek (Kanun : 5584, madde : 1, fıkra : D);

d) Posta çekleri (âdi posta çekleri ve hesapları, belirli meblâğı havi seyyah posta çekleri ihdas etmek (Kanun - 5584, madde : 1, fıkra : G ve madde 37),

Bu malî işletme mevzuuna giren hizmetlerin büyük bir kısmı bankalar gibi malî müesseseler tarafından yapılan ve yapılması mümkün olan hizmetlere taallük etmekte ve bunlar da teşebbüsü şahsi ile rekabet halinde bulunan işlerden madut bulunmaktadır.

3. Bagaj ve yolcu nakliye işletmesi :

İmkân bulunan yerlerde ve Demiryolları, Denizyolları ve Havayolları iş alanları dışında kendi taşıtlarıyla yolcu ve bagaj taşımak (Kanun - 5584, madde : 1, fıkra : F)

Bu hizmet de - Demiryolları, Denizyolları ve Havayolları idareleri müstesna - diğer her türlü teşebbüslerle serbestii rekabet sahasında yapılacak bir hizmettir ve nakliye işletmeciliğidir.

PTT İdaresi bu hizmeti yaparken aynı zamanda posta mürasele hizmetlerini de daha sık, daha seri, daha emin ve daha geniş bir şekilde yapma imkânlarına kavuşacak ve bugüne kadar kendisine her sene milyonlarca liralık masrafa mal olan bu nakliye işini rantabl bir hale getirmiş bulunacaktır.

4. Sınai işletme :

PTT Fabrikası (PTT ye ait alât, edevat ve malzemeyi imal ve tamir etmek) (Kanun: 4454, Madde: 25)

PTT Matbaası (PTT ye ve imkân husulünde bedeli mukabilinde diğer resmî teşekküllerle hayır müesseselerine ait evrak ve pulları basmak) (Kanun: 4454, Madde: 27)

Bunlardan birincisi yalnız PTT ye ait alât, edevat ve malzemenin imal ve tamir işini görecek, ikincisi ise bunlara ilâveten resmî teşekküllerle hayır müesseselerinin işlerini de yapabilecektir.

5. Telekomünikasyon işletmesi :

Tekel altında, şehir içi ve şehirlerarası ve memleketlerarası telli ve telsiz telefon ve telgraf hizmetlerini yapmak (Kanun 406 ve ekleri, 3222 ve sair muhtelif kanunlar)

Birçok memleketlerde hususi teşebbüs tarafından ifa edilmekte olan bu hizmetler tekel mahiyetinde sınai âmme hizmeti olarak yer almaktadır.

6. Müteferrik hizmetler :

a) Gazetelerle belli zamanlarda çıkan dergilere abone kaydetmek; (Kanun 5584, Madde: 1, Fıkra: C)

b) Gerekliğinde posta merkezlerine gösterilmek üzere kimlik kartı vermek; (Kanun: 5584, Madde: 1, Fıkra: E)

c) Sair tâli hizmetler

Bugün bu işletme çeşitlerinden posta mürasele işletmesiyle malî işletmenin yalnız havaleye ait kısımları ve sınai işletmeye ait kısmın PTT Fabrikasına taallük eden kısmı ve telekomünikasyon işletmesi çalışmakta, diğer mevzular üzerinde ise halen hazırlıklar yapılmaktadır.

Görülüyor ki, PTT Genel Müdürlüğünün tedvir edeceği işler çok tenevvü arzeden ve her biri ayrı bir itina ve dikkat istiyen hususlara taallük etmektedir. Bütün bunlar tamamen ticari, malî ve sınai karakteri haiz, talep ve ihtiyaçlara süratle intibak etmesi lâzımgelen ve büyük bir seyyaliyet ve hareket istiyen işletme çeşitleridir. Bu bakımdan bunların sevk ve idaresiyle meşgul olacak teşekkülün :

- A) Teşkilât ve idare;
- B) Bütçe, hesap ve murakabe;
- C) Ticaret ve levazım;

fonksiyonlarının seyyaliyet, harekiyet (flexibilitè) ve iktisadiliği (gelirlilik - rentabilitè, müsmiriyet - Productivité) sağlayacak mevzuatla teçhiz edilmesi lâzımgelmektedir. Bugünkü mevzuat bu hususları sağlamak şöyle dursun tamamen aksi bir netice tevhit etmektedir.

A) Teşkilât ve idare :

a) PTT İdaresinin Teşkilât Kanunu, 1943 senesinden beri meriyette bulunan 4454 sayılı Kanundur. İdarenin servis taksimatı, kadroları ve bu kadrolarda vazife alacakların maaş miktarları bu kanunda tasrih edilmiştir. Ayrıca hat bakıcısı ve dağıtıcı kadrolarıyla hizmetlilerin kadroları senelik bütçe kanunlarında tesbit edilmektedir.

Birinci kısım (7.000) küsur ve ikinci kısım da yine (7.000) küsur memur ve hizmetliye taallük etmektedir. Bu suretle kadroların yarısı ve işletmenin iç organizasyonu 7 - 8 senedir donmuş bir halde bulunmakta ve diğer yarı kadro ise ancak seneden seneye tanzim edilen ve değişmesi yine bir kanun mevzuu olan bütçe kanunlarıyla tesbit olunmaktadır.

Posta hizmetleri memleket dahilî ve haricî iktisadî, siyasi ve içtimai hareketlerin tesiriyle senesi içindeki mevsim temevvüçlerinin tesirine tâbi olduğu gibi birkaç senelik konjonktür temevvüçlerine de tâbidir. Bu hareketlerin doğurduğu talep ve ihtiyaçları karşılamak üzere iç organizasyon ile kadroların mümkün olduğu merteye elâstiki olması ve gerektiğinde değişebilmesi zaruri bulunmaktadır.

b) Posta hizmetlerinde çalışan memurları; büro hizmetlerinde çalışan memurlar, işletmede çalışan memurlar, teknik işlerde çalışan memurlar diye üçe ayırmak kabildir. Her üç sahaya da iyi ve kalifiye memur temin etmek ve temin edilen bu memurları da İdare bünyesinde muhafaza etmek lâzımdır. Maaş ve ücret bakımından her üç çeşit PTT memurlarının tâbi olduğu kanun 3656

sayılı Barem Kanunudur. Halbuki İktisadi ve Ticari karakter arzeden diğer âmm müesseselerindeki memurların tâbi oldukları kanun - daha ziyade menfaat ve ücret sağlıyan - 3659 sayılı Kanundur. Bu yüzden iyi ve yetişmiş memurlar bir kolayını bulup bu müesseselere kaçmakta veya tamamen serbest iş sahasında kendilerine yer bulmaktadırlar. İdarenin kalifiye memur miktarı ve vasfı gün geçtikçe düşmekte ve bundan idare büyük zararlar görmektedir.

İşlerin sürat ve nezaketi istihdam edilecek personelin itina ile yetiştirilmiş ve üstün evsafı haiz olmasını istilzam ettirmektedir. Bu bakımdan personel statüsünün işlerin durumuna uyar şekilde tanzimi ve kalifiye memurların tatmin edilmesi iktiza eder.

B) Bütçe, hesap ve murakabe :

a) İdarenin yıllık bütçesi mülhak bütçeli idareler bütçeleri için kabul edilen esaslar dâhilinde yıllık olarak hazırlanmakta ve Büyük Millet Meclisinin tasdikından geçmektedir. Bu bütçelerde bölümler arasında münakale imkânı yeni bir kanunla, maddeler arasındaki münakale de Maliye Bakanlığının muvafakati ile mümkün olabilmektedir. Bölüm adedinin, Muvazenei Umumiye ye dâhil diğer Devlet daireleri için tanzim edilen ana formüle uygun olarak 49 olduğu düşünülürse bütçede seyyaliyet sifıra yakın demektir.

b) İdarenin malî, ticari ve iktisadi karakteri haiz bir Devlet İşletmesi olmasına ve tahsil ettiği paraların hemen hepsinin yaptığı hizmetler karşılığı ücretler bulunmasına rağmen hesap bakımından tâbi olduğu kanun Muhasebe Umumiye Kanunudur. Varidat ve masraf tahakkuk memurluğu ile muhasibi mesullük ve âmiri italık vazife ve salâhiyetlerinin tâbi olduğu kayıtlar ve Genel Müdürlük için sarftan evvel ve teşkilât için de sarftan sonra Sayıştay vizeleri PTT İdaresi için de tatbik olunmaktadır. Muhasebe Müdürü de Maliye Bakanlığınca tâyin olunmaktadır.

1929 senesinde PTT İdaresinin ıslahı için tetkikata memur edilen Karl Orth namındaki bir Alman Posta, Telgraf mütehasısı bu hususta aynen şu ifadeyi kullanmıştır.

«Diğer siyasi ve idareci âmm müesseselerinde pek de müziç icrayı tesir etmiyen bürokrasi nizam ve kaideleri PTT de her türlü inkişafı durdurur ve vazifelerini lâyikiyle ifayı gayrimümkün kılar.»

İdare, yaptığı hizmetlerin iktisadiliğini temin için bunların maliyetlerini bilmek mecburiyetindedir. Bunun için de kendi muhasebe şeklini, işletmelerinin şekline göre, tâyin ve tesbit etmesi gerekir.

c) PTT İdaresi, yine siyasi ve idareci Devlet müesseselerinin tâbi olduğu şekli murakabeye yani Sayıştay murakabesine tâbidir. İktisadi Devlet Teşekkülleri için tatbik olunan ve 3460 sayılı Kanun hükümleri dâhilinde umumi murakabe heyetince yapılmakta olan işletme murakabesi PTT için tatbik edilmemektedir.

Sayıştay'ın şekli murakabesi süratle yürümesi lâzımgelen muamelâtı ne kadar takyit eder ve bu takyit İdare aleyhine ne kadar tecelli ederse işletme murakabesinin yapılmamış olması da çok daha mühim hususların gözden kaçmasını tevhit eder.

PTT de on binlerce kalem malzeme mevcut olduğunu düşünürsek 125 kuruş kıymetindeki bir bardağın kırılması halinde bunun terkini kaydı için Genel Müdürün âmiri ita olmak sıfatıyla imzasının aranmasının ne kıymet ifade edeceğini sorabiliriz. Diğer taraftan formalite bakımından her türlü husus tamam olduğu için Sayıştay vizelerinden geçen ve iki seneden beri 3/4 kısmı boş olarak duran Kırşehir ve Yozgad'daki PTT binalarını gösterebiliriz. Beheri 350 000 liradan fazla bir bedelle ve 800 metre karelik inşaat sahası içinde 30 - 40 oda ve salonlu ve bodrum katı ile birlikte üç kat üzerine ve kalöriferli olarak yapılmış olan bu binaların üst katları tamamen boş durmakta ve ancak alt katları - o da gayet geniş yerleşilmek suretiyle - hizmete tahsis edilmiş bulunmaktadır. Bu binalardan beherinin bir senelik kömür sarfiyatı 50 ton civarındadır. Yapıldığı sene içinde bir işletme kontrolü mevcut olsaydı bu lüzumsuz immaobilisation'u tenkid edecekti. Böyle bir tenkid ve murakabe vâkı olmamıştır. Zira murakabe yalnız şekle inhisar etmiş ve işletme murakabesi yapılmamıştır. Halbuki PTT gibi iktisadi ve ticari karakter taşıyan Devlet müesseselerinde işletme murakabesi şarttır. Bu murakabe hem sermayedar Devleti sermayesini kullanış şekli üzerinde dâimî olarak malûmattar kılmak hem de bu işletme murakabesinin tenkidlerinden işletmenin biza-

tihi kendisini ikaz ve tenbih etmek ve ileride daha rasyonel çalışmaya sevkilemek bakımından lüzumlu ve faydalıdır.

C) Ticaret ve levazım :

Bu mevzularda PTT İdaresinin tâbi olduğu mevzuat Muhasebei Umümiye Kanunu ve Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunudur.

Bu gibi idareler için fevkalâde takyit edici ve inisiyatifi öldürücü mahiyette olan bu kanunlar idarenin çok süratli yürümesi lâzımgelen bu servislerini son derece aksatmakta, hattâ çok defalar hareketsiz bırakmakta ve neticeleri tamamen idarenin aleyhine tecelli etmektedir. Meselâ, yabancı memleketlerden ithal edilecek maddeler için ilân müddeti asgari 45 gündür. Bütçesi Martta kabul edilen idare bütçe durumuna göre ihtiyaçlarını tesbit için bir ay kadar çalışmakta ve ilânını yapıp mukaveleyi imza edinceye kadar iki ay geçmektedir. Bu takdirde mubayaa anlaşması ancak bütçenin kabulünden üç ay sonra tekemmül edebilmektedir. Satıcı firma da malın imal, sevk ve teslimi için asgari 3 - 6 aylık bir zaman istiyeceğine göre senenin ancak Ağustos ve Eylül aylarında - o da her şey normal giderse - mal gelebilmektedir. Bunların memleket dâhiline sevki bu suretle Sonbahar ve Kışa raslamakta ve bu aylarda, bilhassa hat inşaat ve tamiratında en çok müşkülât arzeden mevsime tesadüf etmektedir.

Diğer taraftan bu kanunların teminat, kabul ve tesellüm hakkındaki kayıtları da pek ağırdır. Bu kayıtlar tatbikatta arzu edilmeyen bataete ve zaman kaydına sebep olmaktadır. Meselâ, teslim olunan malzemenin, velev ki, cüz'î bir kısmı, fennî şartnamesine gayrimuvafık zuhur ederse malzemenin mukaveleye muvafık ve kısmı âzamını teşkil eden miktarı tefrik ve tesellüm olunamaz. Mukaveleye tamamen muvafık olmayarak tesellüm edilmiş bulunan fakat yine de kabili istimal olan bütün malzeme için icabında ve lüzum ve zaruretine mebni muvafık bir fiyat üzerinden yeni bir anlaşma yapılmaz. Bu hallerde daima bütün malzeme reddolunarak yeni bir eksiltme açılması zaruridir. Bu usullerin tatbiki neticesinde yeni teslim olunacak malzemenin istimali icabeden bir yeni tesisatın işler hale getirilebilmesi asgari altı ay, hattâ bir seneden fazla müddet gecikir ve bu tesisin bu müddet zarfındaki geliri çok zamanlar idare için büyük bir kayıp olur.

PTT nin iktisadi ve ticari karakterini göz önünde tutarsak bu kanunların tatbiki suretiyle kaybedilen zaman ve paranın azameti anlaşılır.

Diğer taraftan bu mevzuat PTT de çalışan memurlarda inisiyatifi tamamen öldürmekte ve onları yalnız kanunların tesbit ettiği şekil ve formaliteleri bir araya getirmekle meşgul birer otokrat haline getirmektedir. Bu servislerin piyasayı, fiyat temevvüçlerini, borsaları günü gününe takip ederek en elverişli zamanlarda mubayaa yapabilmelerini ve zamanında stoklarını hazırlamaları gibi hizmetleri yaptıklarını söylemek şüphesizki mümkün değildir.

Diğer taraftan bu mevzuat suiistimalleri önleyecek kudret ve kabiliyette de değildir. Hattâ bilâkis kötü niyetli kimseleri himaye edecek imkânları vermektedir. Şeklini kanuna uygun olarak tamamlayan kötü niyetliyi bulmak pek güçtür. Memur inisiyatifi kullanmıyor ki neye istinaden böyle veya şöyle yaptın diye kendisine sual sorulabilsin.

PTT İşletmesi çok büyük miktardaki kalemlerde ve gayet ufak kıymetlerden pek büyük kıymetlere kadar ehemmiyette muhtelif işletme ve tesis malzemesine ihtiyaç göstermektedir. Bunların mubayaa, stoklama, istihlak ve işletilmesi daha serbest ve rasyonel esaslara dayanmak zaruretindedir. Aksi halde gecikmeler, hattâ teminlerinde imkânsızlıklar, pahalı mubayaalar, lüzumundan az veya lüzumundan fazla stoklanma gibi yaziyetler hâsıl olur ki, bunlar hem hizmetlerin ifasını güçleştirir veya imkânsız kılar hem de İşletmeye muazzam zararlar tevfit eder.

Yukarda arzettiğimiz hususat PTT İdaresinin malî, ticari ve sınaî âmme müessesesi karakterine uyacak yeni mevzuatla teçhiz edilmesi lâzımgeldiğini ispat etmektedir.

Türk vâzırı kanunu siyasi ve idareci âmme hizmetleri gören Devlet teşkilâtı için 1050 sayılı Muhasebei Umümiye Kanunu ve sınaî karakterli ve ve bütçeli Devlet teşkilâtı için de daha ziyade serbest ve seyyaliyet temin eden 3460 sayılı Umumi Murakabe Kanununu tedvin etmiş bulunmaktadır.

Bu durum karşısında PTT. İşletmesinin tâbi olacağı esas kanun 3460 sayılı Kanun olmak icabeder. Bu sebeptendir ki, yeni PTT Teşkilât Kanunu bu kanunun ana hatları içinde mütalâa edilen bir İktisadi Devlet Teşekkülü hususi kanunu olarak hazırlanmıştır.

Kaldı ki, PTT. İdaresinin tâbi olduğu teşkilât kanunlarının tarihî seyri takibedilirse bu neticenin ne kadar tabii ve zaruri olduğu görülür. 1933 senesine kadar Muvazenei Umumiye dâhilinde idare edilen Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi bu sene içinde 2208 sayılı Kanunla Mülhak Bütçeli bir idare haline getirilmiş ve 1935 senesinde de 2822 sayılı Kanunla bâzı değişiklikler yapılmış ve nihayet 1943 senesinde 4454 sayılı Kanunla bugünkü şeklini almıştır.

Bu son kanun yine mülhak bütçe esasına göre hazırlanmış bir teşkilât kanunu olmasına rağmen malî hususâtı ve muhasebeye ait öyle hükümleri ihtiva etmektedir ki, bunlar vâzın kanunun idareye bir iktisadi Devlet Teşekkülü serbestisi vermek istediği fakat bunları sarahaten ifade edemediği intibahı kuvvetlendirmektedir.

I - İdarenin bilânço ve kâr ve zarar hesabı tanzim edeceği fakat bunları Muhasebe Umumiye Kanununun 102 nci ve 103 ncü maddeleri gereğince hazırlıyacağı hesabı katıye ekliyeceği zikretilmiştir.

Bir idarenin aynı zamanda Muhasebe Umumiye Kanununa göre hesap tutması ve diğer taraftan ticari Muhasebe sistemi yürütmesi imkânsızlığı aşikârdır. Bu bakımdan ikisinden birisinin tercihi zaruridir.

2) İşletmeye ana sermaye, yenileme sermayesi ve ihtiyat sermaye tanınmış ve bunların tarzı teşekkülü gösterilmiştir.

Bu sermayelerin tarzı teşekkülü ve hesaplanması ve hareketlerinin samimiyetle muhasebe kayıtlarına intikalini İşletmenin hakiki karakterine uygun ticari ve snai bir muhasebe sistemi ile kabil olabileceği malûmdur. Nakit ve aynıyat için tatbik edilen Devlet Muhasebe sisteminin bunu sağlayacak kaidelere malik olmadığı da aşikârdır.

Bu bakımlardan da 4454 sayılı Kanunun temayül ettiği hususun yeniden vuzuh ve cesaretle ele alınması ve kanunun tadili gerekmektedir. Aynı zamanda 1950 Haziranından itibaren meriyete giren ve PTT İdaresine (Posta Tasarruf Sandıkları), (Posta Çekleri) ve (yolcu ve bagaj nakliyatı) vazifelerini de ilâveten veren 5584 sayılı yeni Posta Kanunu da bu zarureti kuvvetlendirmiş bulunmaktadır.

Madde 1 : Kuruluşunun unvan, merkez ve hususi durumu ile idare ve murakabesini İktisadi Devlet Teşekküllerine ait 3460 sayılı Kanun, memur ve hizmetlileri hakkında 3659 sayılı Barem Kanunu ile hizmetin bünye ve özelliklerine göre kanun tasarısı ile sevk edilen hükümlere göre teşkilâtlandırılıp sevk ve idare edileceğini bildirmektedir.

Madde 2 : İdarenin adı geçen kanunlarla verilmiş bulunan Posta, Telgraf ve Telefon hizmetlerini ifa edeceğini bildirmektedir.

Madde 3 : 3460 sayılı Kanuna göre teşekkül edecek umumi heyete Ulaştırma Bakanının ve bu kanunun esaslarına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Ulaştırma Komisyonu Reisi ve Kâtibi ile bu komisyon üyeleri arasında seçilecek milletvekillerinin iştiraklerini sağlamaktadır. Umumi Heyete Ulaştırma Bakanlığına bağlı ve Devlet ulaştırma hizmeti gören diğer teşekküllerin idare meclisi başkan ve genel müdürlerinin de katılmasında fayda mülâhaza edilmiştir.

Madde 4 : İdare meclisinin teşekkülüne ve yenilenmesine ait hükmü ihtiva etmektedir.

Madde 5 : İdare Meclisinin görev ve yetkilerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

Madde 6 : Genel Müdür ve yardımcılarının tâyinine, görev ve yetkilerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

Madde 7 : Memurların tâyinine ait hükmü ihtiva etmektedir.

Madde 8 : İşletmenin sermayesinin teşekkül suretini göstermektedir. Şimdiye kadar katma bir bütçe ile idare edilmiş bulunan İşletmenin sermayesini hakiki miktariyle kesin olarak tesbite imkân olamayacağı tabiidir. Bununla beraber mevcut menkul ve gayrimenkuller, İşletme tesisleri, stoklar ve fabrika mamullerinin günün rayicine göre yapılan tahminleri işletmenin üç yüz milyonluk bir değere malik bulunduğu merkezindedir.

Madde 9 : İşletmenin sağlayacağı kârın taksim ve tevzi şekli ile ihtiyat ve fevkalâde ihtiyat sermaye hadleri tesbit ve tâyin edilmektedir.

Madde 10 : İşletmenin öz kaynakları ile karşılamak imkânını bulamadığı kıymetlere ait finansman ihtiyaçlarının karşılama şekline ait hükmü ihtiva etmektedir. Bu nevi krediler için Maliye Bakanlığının kefalet mezuniyeti bulunması halen tatbik olunmakta olan usuldür.

Madde 11 : İşletmenin yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretlerin bir tarife ile tesbit edileceğine dair hükmü ihtiva etmektedir.

Madde 12, 13 : Bu maddeler PTT İlaresine tanınmış haklar olup yeni işletmeye de bunların tanınması hizmetin ifası bakımından zaruri görülmektedir. (4454 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi).

Madde 14 : Bu madde devlete ait sermayenin korunmasını sağlamak bakımından lüzumlu görülmüştür.

Madde 15 : Posta, Telgraf ve Telefon hizmetlerinin devamlı olarak görülebilmesi için aktif servis personelinin normal mesai saatleri dışında da çalıştırılması gerektiğinden bu madde hükmünün eskiden olduğu gibi muhafazası zaruri görülmüştür. (4454 sayılı Kanunun 50 ve 5584 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi).

Madde 16 : PTT hizmetlerinin icabında çok çalışan ve çok yıpranan PTT memurları diğer idarelerdeki memurlara kıyasla en çok hastalığa mâruz bulunan bir sınıftır. Bugünkü şartlarla bu memurların tedavileri lâyıkı veçhile yapılamadığı gibi aileleri için de bir yardım sağlama imkânı bulunamamaktadır. Gerek kendilerini esaslı tedavi suretiyle çalışma güçlerini artırmak ve gerekse ailelerini tedavi etmek gibi insanî ve sosyal bir dâvayı halletmek üzere diğer idarelerde olduğu gibi PTT memurları için (Sağlık Yardım Sandığı) kurulması zaruri görülmüştür.

Madde 17 : Kefalet Sandığı sermayesinin teşekkülünde ve çoğalmasında PTT İdaresi diğer devlet dairelerine nazaran başta gelmektedir. Buna karşılık gerek ihtilâs gerekse sair sebeplerle PTT İdaresi hesabının Kefalet Sandığının tazminat olarak ödediği paralar tevdiata kıyasla çok küçük bir miktarı bulmaktadır. Bu itibarla şimdiye kadar Kefalet Sandığına yatırılan paraların Hazinece İdareye iadesi ve 2489 sayılı Kanun esasları dairesinde memurlardan kesilmesine devam edilecek olan aidatın bu paraya ilâvesi suretiyle hususî bir hesaba kayden kendi bünyesinde nemandırılması halinde malî durumu müsait bulunmayan İdare için önemi küçümsenmeyecek bir gelir kaynağı sağlanmış olacaktır.

Madde 18 : Bir âmme hizmeti görmekte olan PTT İdaresi memurlarının bu hükme tâbi tutulmak suretiyle tam bitaraflığı ve mahremiyeti sağlamalarını emniyet altına almak lâzım ve zaruri görülmüştür.

Geçici madde I ilâ IX : İntikal dolayısıyla yapılacak işlemler hakkındaki hükümleri ihtiva etmektedir.

Geçici dördüncü madde : 4454 sayılı Kanunun 40 ncı maddesine istinaden Maliye Bakanlığa kefaletiyle ihraç edilerek Merkez Bankasına iskonto ettirilen bonoların yeni teşekkül tarafından da muayyen bir müddet zarfında tamamen itfa edilmek kaydıyla yenilenebileceğine dair olup, bu hükmün konulması İdarenin bugünkü malî durumu karşısında zaruri görülmüştür.

Geçici yedinci madde : PTT bünyesinde ayrı bir sınıf teşkil eden hat başbakıcı, bakıcı, başdağıtıcı ve dağıtıcıların, bugün aynen memurlar gibi özel kanunlarla istifade etmekte oldukları haklardan mahrum kalmamalarını temin maksadiyle konulmuştur.

Madde 19 : Kaldırılan kanunları göstermektedir.

Madde 20 : PTT İdaresinin halen 5237 sayılı Kanunun 8 ncı ve yine aynı kanunun 44 ncü maddesine ilişkin 4109 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin (a) fıkrası uyarınca asker ailelerine yardım ve belediye hissesi olarak senede 2 800 000 lira ve 5004 sayılı Kanun gereğince de Milli Savunma Vergisi olarak 3 100 000 lira Hazineye ödemektedir. Bu madde arzedilen vergi külfetinin tahfifi maksadiyle Kurumlar Vergisinin bu idare için bir müddet tecil edileceğine işaret etmektedir.

Madde 21, 22 : Kanunun yürürlük tarihini ve yürütme yetkisini göstermektedir.

Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek kanun teklifi (2/283)

21 . VII . 1951

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Burdur Milletvekili

Mehmet Özbey

GEREKÇH

Posta, telgraf ve telefon işlerini üzerine alan Ulaştırma Bakanlığına bağlı Katma Bütçe ile idare edilen Genel Müdürlük bugün 820 posta merkezi ve 15622 yi aşkın personele malik bulunmaktadır. Milletçe başarılan demokrasi inkilâbımızda millî dâvalarımızın yeni bir ruh ve imanla ele alındığı şu zamanda fuzuli masraf ve meşguliyetleri ihtiva eden Başmüdürlük diğer Devlet idarelerinden farklı bir hüviyet taşınması ve aşağıda arzedeceğim sebep ve mahzurları yüzünden artık bugün lüzumlu bir teşkilât olarak kabul edilemez.

1. Evvelce daha az sayıda olan Başmüdürlük teşkilâtı 1936 senesinde vilâyetlerde de müdürlükler ihdas edilerek adedleri zamanla artırılmıştır. O zaman 63 vilâyete müdür bulunmadığı gibi 16 başmüdür temininde de çok sıkıntılar çekilmiş tâyinlerinin çoğunda daha ziyade tahsil ve ehliyet gözetilerek değil tesir ve kayırmaalr ile yapılmıştır. Bu işletmede yüksek tahsilli idareciler yok denecek derecede azdır.

2. İller Kanununa göre valiler diğer işlerde olduğu gibi kendi illerinin posta işlerine de tam salâhiyetli bulunmaları iktiza ettiği halde başmüdürler bâzı defalar zıt emirler vererek Genel Müdürlüğü zor durumlara sevk etmekten geri kalmadıkları gibi bu emir hilâfına iş yaptırarak keskin valilerin icraatları da çok müşahede edilmiş bulunmaktadır.

3. Yukarıya hoş görünmek için bâzı başmüdürler kendi kadrolarına hiç el sürmeden daha ziyade meslekin aktif servislerini hedef tutarak işleri sekteye uğratacak derecede memur tasarfufunda bulunmuşlardır. Böyle olmakla beraber Başmüdürlükte bir memur hasta veya izinli olduğu zaman yerlerinin hemen servislerden alınan memurlarla doldurdukları da çok görülmüştür. Bu şekilde başmüdürler genel müdürlüklerle yaptıkları muhaberede en ufak bir geçikme ve aksama olmamasına bilhassa itina ederler. Buna mukabil madun makamlara karşı da istedikleri kadar haşin olmaktan geri kalmazlar. Bu İdarenin önem verilecek bir tarafı varsa o da aktif servislerdir. Teşkilâtın en mühim organı olan bu haber alma işinin aksatılmaması âmme hizmetinin tâtizlikle görülmesi icap eder. Maalesef tetkikatta bu faaliyet tersine cereyan etmekte önce falso yapılmaması lâzımgelen (üst makamlarla yaptıkları) kendi muhabereleleri gelmektedir.

4. Yüksek makamlarda bulunan idarecilerin ortalama yaşları 55 ten aşağı düşmez. Bunların çoğu çalışma kudretlerini, enerjilerini, mesleki heves ve heyecanlarını tamamen denecek derecede kaybetmişlerdir. Memurları da, pazarı bayramı olmıyan posta memurları kadar çalışmazlar. Bütün yük dar kadrolarda çalışan ve % 30 u hasta ve fazlası da yıpranmış bulunan servis memurlarının sırtlarına yüklenmiş bulunmaktadır. Bununla kalmayıp aynı teşkilâtın memurları arasında da bir imtiyazlı sınıf yaratılarak musavatsızlığa da yol açılmış bulunmaktadır.

5. Bir kısım Başmüdürlerin işletmeye yabancı olmaları bir kısmının da ehil olmamaları yüzünden bunlar kendilerini kalem şeflerinin tesirinden uzak tutamamışlardır. Bilhassa bu arada bilgisiz ve kıdemsiz kalem şeflerinin Başmüdürlerin yerlerine imza atarak Merkez müdürlerine emir vermeleri de hoşagitmıyen ayrı bir mevzu teşkil etmektedir.

Hulâsa esas itibariyle vilâyet teşkilâtı yerinde düşünölmüş bir organizasyon olduğundan mevcudiyetleri fazla görölen başmüdürlüklerin kaldırılarak merkez müdürlerine tam salâhiyet verilmele işlerinin daha salim ve hiçbir tereddüt ve geçikmeye meydan vermeyecek şekilde daha normal göröleceği gün gibi aşikâr sayılmaktadır.

Memleketimin çok hayırına olan, bir taraftan bu hercümerci bertaraf eden diğere taraftan da büyük bir tasarruf ve huzuru temin edecek olan bu kanun tasarısının kabulünü rica ederim.

BURDUR MEBUSU BEHMET ÖZBEY'İN TEKLİFİ

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek kanun teklifi

MADDE 1. — Posta, Telgraf ve Telefon başmüdürlükleri kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ulaştırma Komisyonu

Esas No. 1/383, 2/283

Karar No. 6

31 . III . 1953

Yüksek Reisliğe

Hükümetin hazırlayarak T. B. M. M. ne sunduğu «Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâiyhası» Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in «PTT İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek» kanun teklifi ile birleştirilerek komisyonumuzda Ulaştırma Vekili, PTT İşletme Umum Müdürü ve bu idarenin mütehasıs elemanları huzuru ile müzakere edildi. Kanun lâiyhasının gerekçesine muvazi olarak alınan izahat, komisyonumuz âzaları tarafından sorulan suallere mütehasıslarla verilen cevaplar ve bu mevzu üzerinde yaptığımız etüdler neticesinde komisyonumuz aşağıdaki kanaatlere varmıştır :

Bütün dünyada muhabere hizmetleri mektup

nakliyle başlamış fakat medeniyetin ve tekniğin ilerlemesine muvazi olarak genişlemiş ve daha birçok faydalı hizmetleri de içerisine almıştır. Mütemeddin memleketlerde PTT idareleri her zaman her yerde vatandaş hizmetine hazır, haberci, nakliyatçı, bankacı, sekreter vazifelerini görecek şekilde teşkilâtlandırılmışlardır. PTT idareleri bu kadar geniş ve çeşitli hizmetleri görmek için muazzam fennî tesisat ve ticari teşkilât kurmak zorunda kalmışlardır.

Fazla liberal rejimlere sahip memleketlerde telgraf ve telefon işleri daha ziyade ticari hususi teşebbüs sektörüne ait işlerden sayıldığı için Devlet yalnız posta hizmetini kendi uhdesinde bırakarak diğere hizmetleri şirketlere terk etmiştir.

Âmme hizmetleri Devletin vatandaştan aldığı vergiye mukabil ona sağladığı malûm hizmetler-

dir. Memlekette emniyet ve âsâyişi temin etmek, adalet tevzi etmek, köprüler, yollar yapmak bu hizmetlerden maduttur. PTT nin mektup taşıma ve telgraf hizmetlerini âmme hizmetleri meyanında saymak mümkün ise de telefon, teleprinter, yazı veya resim nakli, biriktirme sandığı işletmesi, seyyah çekleri çıkarmak, nakliyat ve saire gibi hizmetlerini ancak ticari hizmet olarak adlandırmak mümkündür. Zira bu hizmetler ancak iyi görüldüğü takdirde gelir getirecek ve bu gelirler iyi olduğu nispette hizmet genişliyebilecektir. Telefon, teleprinter ve telsiz santralleri kurulması pahalı ve işletilmesi külfetli tesislerdir.

Bu gibi tesisatı kuracak ve işletecek müesseselerin müdebbir birer tüccar gibi düşünmeleri ve hareket etmeleri şarttır.

PTT İdaresi mülhak bütçeli bir idare olarak kaldıkça bütçe kanunlarıyla kendilerine verilen tahsisatı ihtiyacına göre sarfetmekten başka bir endişesi bulunmayan âmme hizmeti müesseselerinden farksız olacak ve ancak bu müesseselerin masraflarını bir nizama bağlamak üzere tedvin edilmiş olan Muhasebei Umumiye Kanununun hükümlerine tâbi kalacak ve bu suretle Divanı Muhasebatın sarf formalitelerinin yerine getirilip getirilmediğine bakan şekle mütaallik kontrolden başka bir kontrole tâbi tutulamıyacaktır.

Binaenaleyh gelirlerini ve müşterisini artırmaya çalışması gereken müesseselerin takibine mecbur oldukları ticari mülâhazaları tatbikten mahrum kalacaktır.

Memleketimizde sımai ve iktisadi inkişafın başladığı Cumhuriyetin ilk devirlerinden itibaren iki türlü Devlet müessesesi tipi ortaya çıkmış bulunuyor :

1. Gördüğü âmme hizmetine karşı Muvazenei Umumiyeden tahsisat alan ve göreceği hizmeti aldığı ödeneğe göre ayarlamaya çalışan müesseseler.

2. Gördüğü hizmet memleketin iktisadi gelişmesini sağlamaya mâtuf olan daha ziyade ticari karakterde olan müesseseler.

Birinci tipe tatbik edilen Muhasebei Umumiye ve Artırma ve Eksiltme kanunları ikinci tipe kabili tatbik olmadığından bu ticari karakterdeki müesseseler için ayrı fakat Muhasebei Umumiye ve Artırma, Eksiltme Kanununa nazaran daha müessir yani daha ziyade şekle

değil esasa mütaallik murakabe sistemleri vaz'eden bir kanun tedvin edilmiştir.

Bu 3460 numaralı Kanun teknik ve iktisadi murakabeyi Başvekâlete bağlı bir mütehasşıs heyete, politik murakabeyi de doğrudan doğruya Büyük Millet Meclisi âzasının kahir ekseriyetini teşkil ettiği bir heyete (Umumi heyet) tevdi etmektedir.

Tekel, PTT, D. D. Y. gibi müesseseler ise gördükleri hizmetler bakımından ne birinci tipe ne de ikinci tipe ithal edilemediği için bunlara ikisi ortası bir hüviyet verilmiş yani mülhak bütçe ile idare edilmişlerdir. Bunlar gelir ve giderlerini muvazenei umumiye haricinde tevzin etmek hususunu müstesna olmak üzere birinci grupun tâbi bulunduğu muhasebe ve kontrol sistemlerine tâbidirler.

Sımai ve iktisadi karakteri kuvvetli Devlet müesseseleri için hususi bir kanun mevcut olduğuna göre zamanla ve Hükümet gerekçesinde zikri geçen kanunlarla hizmetleri ilânihaye genişletilmiş ve kendisine tam bir ticari ve iktisadi hüviyet verilmiş olan PTT İdaresinin birinci gruptan ikinci gruba geçiş için bir istihale safhası olarak kabul edilmesi lâzımgeler mülhak bütçeli idare halinden çıkarılarak esasen yeri olan ikinci tipe ithal edilmesi kadar tabii birşey olamaz.

Bugün PTT İdaresi kendisine vazifeler tabii edilmiş fakat bu vazifeleri lâıkiyle ifa edecek salâhiyetler verilmemiş durumdadır.

Mülhak bütçeli PTT İdaresinin memleket ihtiyaçlarına cevap vermediği hususu her sene T. B. M. Meclisinin Bütçe Komisyonunda mebuslar tarafından tebarüz ettirilegelmiştir. Meselâ 1951 yılı PTT Bütçesi raporunda komisyon raportörü aynen şöyle yazmaktadır :

«... İdarenin böylece gördüğü hizmetler itibariyle kâr ve zarar düşünülmiyen bir âmme hizmeti olarak mütalâa edilmekte olması, tesis ve hesap işlerinin Devlet mevzuatına muvazi olarak tanzim, hattâ ekseriya onun içinde düşünülmesi ona modern ve iktisadi bir işletme hüviyeti verilmesini geciktirmiş olan sebepler olarak da ortada durmaktadır. Bunun içindir ki, son zamanlarda bu müesseseyi (Mülhak bütçeli bir Devlet dairesi) olmak zihniyetinden azade bulundurmak için belirmiş olan temayüller ancak tasvip edilmelidir.»

Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının Hükümetimizle müştereken finanse ettiği ve içinde her biri beynelmül birer değer olan 15 mütehasstan müteşekkil BARKER Heyeti «Türkiye ekonomisi kalkınma programı için tahlil ve tavsiyeler» adlı raporunda mülhak bütçeli idareler mevzuuna temasla aynen şöyle diyor :

«Sümerbank ve Etibankın aksine olarak, Tekel İdaresi ve Devletin münakale ve muhabere organları kendi bakanlıklarına bağlı genel müdürlükler halinde organize edilmişlerdir. Bunlar işletme, yatırım ve amortisman için gerekli paraları ihtiva eden katma bütçeleri için her yıl Büyük Millet Meclisine müracaat ederler. Gelirleri Hazineye devrolunur. Bütün hacamaları badessarf Sayıştayın murakabesine tâbidir. Sümerbank ve Etibankın aksine olarak bu teşekküllerin hepsinde muhasebe müdürleri Maliye Bakanlığı tarafından tâyin edilir; kendisi ismen idarenin genel müdürüne karşı mesul bulunmakla beraber hakikatta bir hayli istiklâl sahiptir. İdarnein bütün masraflarını ayrı ayrı tasvip etme hususundaki salâhiyeti dolayısıyla gerçekte idarî politika da âmîl olmaktadır. Yine Sümerbank ve Etibankın aksine olarak bu organların personel idaresi büyük ölçüde barem usul ve mevzuatı ile mukayyettirler. Umumi olarak bu organlar o derece fazla Devlet müdahalesine tâbi tutulmuşlardır ki, ticari esaslara göre faaliyet göstermeleri zorlaşmıştır.»

Biri Bütçe Komisyonu raporundan diğeri BARKER misyonu raporundan alınan bu iki mütalâa Hükümetin gerekçesini teyit etmektedir. Komisyonumuz bu kanunun Meclise sunulmasında hattâ gecikmiş olduğu kanaati ile kanunun heyeti umumiyesini ittifakla kabul etmiş ve maddeler üzerinde icabeden retuşları yapmak üzere kanunu 5 kişilik bir tâli komisyona tevdi etmiştir.

Tâli komisyonun tadilleri de nazarı itibara alınarak yapılan müzakerelerde maddeler aşağıdaki sebeplerle tadil edilmişlerdir :

Madde 1 : Birinci maddenin birinci paragrafındaki «Teşekkülün merkezi Ankara'dır» cümlesi Başkenti bir teşekkül merkezi gibi gösterdiğinden «Teşekkülün merkezi Ankara'dır» şeklinde tashih edilmiştir.

Madde 2 : b fıkrası - Hükümetin teklifinde bu fıkra idarenin tekel hizmetleri mevzuunda

müesseseler, tekel dışı hizmetler sahasında da ortaklıklar kurabileceğini âmirdir. Yalnız tekel hizmetleri mevzuunda «bu işlerin maliyetini düşürecek» her türlü teşebbüs ve hizmet denilmektedir. Tekel hizmetleri mevzuunda bu fıkranın ileri devletçiliğe meyletmek için açık bir kapı bırakacağı meselâ hususi teşebbüsten satın alınması pekâlâ mümkün olan telgraf fincanlarını bizzat imale kalkışmak gibi hususi teşebbüs sahaslarını daraltacağı endişesiyle «veya bu işlerin maliyetini düşürecek» tâbiri kaldırılmıştır. Daha yukardaki «işlerle» kelimesi yerine de «hizmetlerle» tâbiri konulmuştur.

Madde 4 : Ekonomi ve Ticaret, Maliye ve Ulaştırma vekâletleri tarafından İdare Meclisi âzalığına teklif olunacak kimselerin tahsil ve bilgi dereceleri ile hassaten bu işe sarılmaları hususu üzerinde komisyon bilhassa hassasiyet gösterdiğinden maddenin sonuna aşağıdaki paragraf ilâve edilmiştir: Teklif olunacak kimselerin yüksek tahsil görmüş ve vazifelerini muvaffakiyetle başarmak için. muktazi meslekî, hukuki, malî, iktisadi ve teknik bilgiyi haiz ve tecrübe sahibi olmaları ve başka bir idare meclisinde vazifeli bulunmamaları şarttır.

Madde 5 : Fıkra c, ç, e) Hükümet teklifi İdare Meclisine yıllık işletme bütçesini tetkik ve tasdik salâhiyetini verdiği halde tadil salâhiyetini vermediğinden bu da «icabında tadil» kelimelerini ilâve etmek suretiyle verilmiştir. Aynı kelimeler ç ve e fıkralarına da ilâve olunmuştur.

Madde 5 : Fıkra f) Tarifelere ait esas maddede olan 11 nci madde komisyonca tadil edilmiş olduğundan İdare Meclisinin salâhiyetlerini tâyin eden bu fıkra da 11 nci maddeye muvazi olarak aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

f) 11 nci madde gereğince tasdik edilecek bütün ücret tarifelerini tetkik, Vekâlete teklif veya tasdik etmek.

Madde 5 : Fıkra h) İdare Meclisine her istediği merkezi kapatmak yetkisinin verilmesi Komisyonca bu kapatma işinin politik tesirlerle de vukubulacağı endişesini uyandırdığından fıkrada merkezi tâbiri «iş yeri» ile değiştirilmiş ve «hizmetler sektedar edilmemek kaydıyla» cümlesi ilâve olunmuştur.

Madde 5 : Fıkra i, j) Alım, Satım ve yapma, yatpırma, kiralama, kiraya verme ve ben-

zeri işler için Umum Müdüre 250 000 liraya kadar salâhiyet veren (j) fıkrası kaldırılmış bunun da hududu (i) fıkrasındaki işlerde olduğu gibi 100-000 olarak kabul edilmiş 100 000 lira sarahaten Umum Müdür salâhiyeti dâhiline alınarak (i) fıkrası buna göre tadil edilmiştir.

Madde 5 : Fıkra k) Bu fıkra tabiatıyla (j) işaretini almış keza 1 000 000 lira sarahaten Umum Müdür yetkisi dâhiline alınmıştır.

Madde 5 : Fıkra l) Bu fıkranın koymak istediği hükümler 3460 sayılı Kanuna tâbi İktisadi Devlet Teşekküllerinin hususi teşkilât kanunlarında bulunmadığından bu kanunda bu gibi hükümlerin lüzumsuz olduğu kanaatine varılarak bu fıkra tamamen kaldırılmıştır.

Madde 5 : Fıkra m, n) Kaldırılan fıkralar dolayısıyla bunlar sırasıyla k ve l ile işaretlenmişlerdir.

Madde 6 : Umum Müdür yardımcılarının tâyin tarzına ve mesuliyetlerine taallük eden bu madde de Umum Müdür yardımcılarının Umum Müdüre vekâlet ettikleri zaman veya Umum Müdür tarafından kendilerine verilen yetkileri kullanırken mesuliyeti takabbül etmeleri ve kendi imzaları ile yürüttükleri icraattan tamamen mesul olmaları için maddenin sonunda «Umum Müdürden alacakları direktif ve yetki ile» cümlesinden «direktif» kelimesi çıkarılmış ve böylece kabul olunmuştur.

Madde 11 : Tarifeler ikiye ayrılmıştır: Âzami tarifeler, cari tarifeler. Hükümet teklifinde muhabere ve mürasele hizmetlerine ait tarifelerden yalnız âzamilerinin tasdikı Vekâlete bırakılmış tekmil cari tarifelerle diğer hizmetlere ait âzami ve cari tarifelerin tasdikı salâhiyeti ise İdare Meclisine verilmiştir. Bu takdirde İdare Meclisi istediği zamanlarda cari tarifeler üzerinde değişiklik yapabilir. Değişmesi büyük halk kütleleri arasında tesir uyandırabilecek âdi mektup, âdi telgraf ve âdi telefon ücret tarifelerinin idare meclisinin keyfine göre zaman zaman değiştirilmesi komisyonca mahzurlu görülerek bu hizmetlere ait tarifelerin gerek âzami ve gerekse carileri re'sen vekâletin tasdikına bırakılmış diğer hizmetlere ait tarifelerin hazırlama, tetkik ve tasdik keyfiyetleri Hükümet teklifinde olduğu gibi kabul olunmuştur.

Madde 12 : İşletmenin yalnız ve yalnız tekel hizmetleri için lüzumlu olan gayrimenkullerin istimlâkinin, Devlet istimlâk hükümlerine tâbi kı-

lınması komisyonca muvafık görülmüş işletmenin sair hizmetleri bu suretle bundan istisna edilmiştir.

Madde 13 : Komisyon işletmenin yalnız tekel hizmetlerine tahsis olunan mallarıyla yine bu hizmete muhassas gayrimenkullerini haciz ve istimlâkten masun bırakmayı diğer hizmetlere tahsis olunan gayrimenkul ve menkulleri bu masuniyetin dışında bırakmayı uygun bulmuştur.

Madde 14 : «Hareketlerde bulunanlar» yerine «harekette bulunan üçüncü şahıslar» ve «mahkemelerce» kelimesi yerine «adli mercilerce» tâbirleri ikame olunmuştur. «Üçüncü şahıslar» tâbirinin konmasına sebep işletme memurlarının çekememezlik dolayısıyla birbirleri aleyhinde hakikata uymayan zabıtlar tutmaya tevessül ederek memurlar arasında huzurun kaçmasına sebebiyet vermelerine yol açılması endişesi olmuştur.

Madde 16 : Fıkra a) PTT Sağlık Yardım Sandığına işletme tarafından yatırılacak para komisyonca az görülmüş bu miktar memur ve hizmetlilerin her yıl aylık ve ücretleri karşılığı olarak konacak ödenek tutarının yüzde ikisine çıkarılmıştır.

Madde 17 : İşletmenin paralı işlerde çalıştırılan memurlarının müteselsil bir kefalet sandığı kurmaları komisyonca da lüzumlu görülmüş fakat aynı şekilde bir sandığa malik bulunan Ziraat Bankasının Teşkilât Kanununda bu sandığın kurulmasını âmir maddedeki ifadeyi aynen almak maksadiyle aşağıdaki değişiklik yapılmıştır.

«2489 sayılı Kanun hükümleri dairesinde ve mezkûr kanunla tanınan.....»

Geçici madde I ve VI : Bu maddelerde birer ufak kelime değişikliği yapılmıştır: Geçici madde I in sonuna «tesbit olunur» yerine «tesbit ettirilir» yazılmıştır. VI nei maddede ise «Umum müdürlüğünde müstahdem bulunan bütün memur ve hizmetliler» yerine müteferrik müstahdemler tâbiri ile iltibas yapmasını diye «Umum müdürlüğünün bütün memur ve hizmetlileri» şekline konmuştur.

Madde 20 : Hükümet teklifinde bu madde işletmenin tâbi olacağı Kurumlar Vergisini te-cil suretiyle vergi yükünü tahfif etmek için konmuştur. Hükümetin esbabı mucibesinde bilhassa Millî Müdafaa Vergisinin ağır olduğu belirtiliyor. Esasen PTT İdaresine gayrisâfi gelirleri üzerinden % 10 Millî Müdafaa Vergisi salan 5004 sayılı Kanun Fevkalâde Zamanlara

Mahsus olarak çıkarılmış bir kanun idi. Fevkalâde zamanlar geçtiğine ve bu tasarı ile İdare artık Kurumlar Vergisi gibi gelif nispetinde artacak bir vergiye tâbi tutulacağına göre komisyon Kurumlar Vergisinin tecilini lüzumsuz ve buna mukabil 5004 sayılı Millî Müdafaa Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılmasını uygun görmüştür. Madde buna göre tâdil edilmiştir.

İdare bir İktisadi Devlet İşletmesi haline geldikten sonra bir taraftan müdebbir bir tacir zihniyeti ile çalışma yoluna girdiği için diğer taraftan Millî Müdafaa Vergisinin artık kesilmesiyle ücret tarifelerinde vukubulacak tenez-zülden dolayı artacak talep sebebiyle gelirlerinin tabiatıyla ve büyük bir hızla artacağı bu suretle Kurumlar Vergisi yolu ile Devlet bütçesine sağlayacağı yardım düşünülecek olursa esasen müşabih müesseselerin (Emekli Sandığı, Makina Kimya Endüstrisi, Sümerbank, Eti-bank... ilh. gibi) hiç birinden alınmıyan bu Millî Müdafaa Vergisinin kaldırılmasıyla bütçede açılacağı zannolunan gediğin fazlasıyla kapana-cağı ve faaliyetlerine yeni bir veçhe verilmesi düşünülen PTT İşletmesine de normal bir inkişaf imkânı sağlanmış olacağı âşikâr olarak görür.

Madde 21 : PTT nin mülhak bütçeli bir idare halinden bir İktisadi Devlet işletmesi şekline geçiş hazırlıklarının 3 ayda bitip bitmiyeceği Hükümet temsilcilerinden sorulduğunda iyi çalışırsa bunun mümkün olacağı ve esasen

idarenin envanter formülleri ve muhasebe plânının hazırlanmakta olduğu ifade edildi. Komisyon bu müddeti 3 aya indirmeyi uygu bularak maddeyi buna göre tadil etmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ulaştırma Komisyonu Başkanı	Sözcü
Samsun	Urfa
Naci Berkman	N. Açınal
Kâtip	
Amasya	Balıkesir
C. Tapcu	A. Kalıpsızoğlu
Bilecik	Bitlis
K. M. Kurkut	N. Barut
Bitlis	Çanakkale
Salâhattin İnan	İ. Karasioğlu
İmzada bulunamadı	
Diyarbakır	Elâzığ
Dr. Kâmil Tayşın	Abdullah Demirtaş
	İmzada bulunamadı
Erzurum	Malatya
E. Nutku	Lûtfi Sayman
	İmzada bulunamadı
Maras	Ordu
R. Öksüz	Hüsnü Akyol
	İmzada bulunamadı
Sivas	Tekirdağ
İ. Duygun	H. Bingül
Zonguldak	
A. Rıza İncealemdaroğlu	
İmzada bulunamadı	

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

25 . IV . 1953

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/383 ve 2/283

Karar No. 58

Yüksek Reislige

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağı maksadiyle Hükümetçe hazırlanıp Yüksek Meclise sunulan ve Komisyonumuza da havale buyurulan (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyihası) ve Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in (P. T. T. İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek Kanun) teklifi ile birleştirilerek Ulaştırma Vekili, Maliye Vekâleti mümessilleri, P. T. T. Umum Müdürü ve diğer mütehassıslar hazır bulunduğu halde müzakere edilmiş, Hükümet tasarısı ile iktisap etmesi derpiş edilen yeni hüviyet, İdarenin iktisadi icaplara göre teşkilâtlandırılması hususunu tahtı temine almış bulunduğu cihetle Mehmet Özbey'in kanun teklifi ile istihdaf edilen maksat tahassul etmiş olacağından bu teklifin reddi ve Hükümet ve Ulaştırma Komisyonu lâyihalarının müzakeresi uygun görülmüştür.

Ancak; tasarının mucip sebepleri arasında komisyonumuzca İdareye verilen hizmetlerin bu İdarenin iktisadi müessese zihniyetiyle idaresi halinde daha iyi tedvir olunacağı hususu nazara alınarak bu yönden tasarının esaslı ittifakla kabul edilmiştir.

Fakat, 3460 sayılı Kanunla kurulmuş olan murakabe sistemi, adedleri artan ve gittikçe artacak olan İktisadi Devlet Teşekküllerinin esaslı ve istenildiği gibi kontrol edilebilmesini ve kontrol neticelerinin müessir olabilmesini temin edecek bir hüviyet taşımamaktadır. Bilhassa bu müessesedeki umumi heyete, teşekkül tarzı itibariyle uygun olduğu kadar parlâmentonun murakabesini temin bakımından da yeni bir hüviyet verilmesi lâzımdır. Bu temin edilmedikçe İktisadi Teşekküllerin iyi bir kontrol sistemine tâbi olduğu söylenemeyeceğinden bu yolda Hükümetçe gerekli çalışmalar yapılması hususu da temenniye şayan görülmüştür.

Komisyonumuzca icra kılınan müzakereler

neticesinde bir kısım maddeler üzerinde yapılan tadil ve tashihlerin mucip sebepleri aşağıda arz ve izah olunmuştur.

Madde 1 : Bu maddede (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) ibaresi kerre içerisinde ve satırın devamı şekline sokulmuştur. Bundan maksat, yazılış şeklinin kanun tekniğine uygunluğunu temindir. Yine bu maddenin (PTT nin merkezi Ankara'dadır) cümlesinin başındaki (PTT nin) ibaresi fuzuli görüldüğünden metinden çıkarılmıştır. Ulaştırma Komisyonunun madde metinlerindeki PTT harfleri arasına koyduğu noktalar da beynelmül kaidelere uymak ve harflerin aralarındaki noktaların telgraf muhaberelerinde ayrı bir kelime sayılmamasını temin etmek maksadiyle - Hükümet tasarısında olduğu veçhile - kaldırılmıştır.

Madde 2 : Bu madde, muhtelif kanunlarla verilmiş olan hizmetlerle ilgili kanun numaralarının teker teker sayılmasından sakınılmak için ve yeni bir idare kurulduğuna göre bu İdarenin hangi hizmetleri göreceğinin belirtilmesi maksadiyle değiştirilmiş ve Hükümet tasarısında numaraları zikredilen kanunlarla verilen vazifeler ana hatları itibariyle metne alınmıştır.

Madde 3 : Hükümetin teklifi veçhile aynen ve fakat Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki tâbirler kullanılmak suretiyle kabul edilmiştir.

(Gerek bu maddenin ve gerek 4 ve 5 nei maddelerin matlaplarından evvel konulmuş olan A; B; C harfleri lüzumsuz görülerek kaldırılmıştır.)

Madde 4 : Ulaştırma Komisyonu İdare Meclisi Âzasının vasıflarını tadat etmiştir. Bu vasıflar 3460 sayılı Kanundan aynen alınmıştır. İdare esasen 3460 numaralı Kanuna tâbi olacağına göre İdare meclisi âzalarının da bu vasıflarda bulunması gerektir. Diğer taraftan, Umum Müdürün bulunmaması halinde esasen

yerine muavinlerden biri vekâlet edeceğinden iltibaslara meydan verecek olan ve haşiv telâki olunan ikinci fıkra kaldırılmıştır.

Madde 5 : 3460 sayılı Kanun ile bu kanuna ait tüzükte idare meclisinin görev ve yetkileri tadat edilmiş olduğundan Hükümetçe ve Ulaştırma Komisyonunca tedvin edilmiş olan bu madde tamamen çıkarılmış ve yerine Hükümet ve Ulaştırma Komisyonunun 6 ncı maddesi 5 nci madde olarak tedvin edilmiştir. Ancak kaldırılan 5 nci maddenin (g) fıkrası, idarenin hususiyeti itibariyle lüzumlu görüldüğünden bu husus tasarıda 6 ncı madde olarak yeniden tedvin edilmiştir.

Komisyonumuzca 5 nci madde olarak kabul edilen metinde (en büyük icra âmiri olup) cümlesi zait görüldüğünden çıkarılmıştır. Zira bu cümle umum müdürlük kelimesinin ifade ettiği manada mündemictir. Kaldı ki, 3460 sayılı Kanunda da bu hususta sarahat mevcuttur.

Madde 6 : Beşinci maddenin izahında tebarüz ettirildiği veçhile, kaldırılan beşinci maddenin (g) fıkrası ile, Hükümet ve Ulaştırma Komisyonunun 7 ncı maddesi telif edilmek suretiyle yeniden yazılmıştır.

Madde 7 : Esas bünyesi iktisadi mahiyet ve karakter arzeden ve bir ulaştırma teşekkülü olan PTT nin, yeni hüviyetinde de iştigal mevzuu bulunan âmme hizmetinin Hükümet politikasına uygun olarak yürümesini teminen iş ve faaliyet programlarının Ulaştırma Vekâletince tasdikı maksadiyle bu madde komisyonumuzca tasarıya ithal edilmiştir.

Madde 8 : Birinci maddede, Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesinin (PTT) remzi ile ifade edildiği tasrih edilmiş olduğuna göre fazla görülen (işletmesinin) kelimesi metinden çıkarılmıştır.

Madde 9 : Hükümet tasarısında gösterilen mucip sebeplerle aynen kabul edilmiştir.

Madde 10 : Metinde ayrıca Maliye Vekâletinin muvafakati alındıktan sonra İcra Vekilleri Heyeti kararı istenmektedir. Halbuki Maliye Vekili İcra Vekilleri Heyetinin bir üyesi bulunduğuna göre İcra Vekilleri Heyeti kararında Maliye Vekilinin muvafakati esasen var demektir. Bu itibarla Maliye Vekâletinin alâkalı dairesinin mevzuu tetkikına imkân vermek maksadiyle muvafakati tazammun eden ibare (Maliye Vekâletinin mütalâası) şekline ifrağ

edilmek ve (her türlü) kelimesi de ibareden çıkarılmak suretiyle madde teklif veçhile kabul edilmiştir.

Madde 11 : İdare Meclisinin vazifelerine mütaallik beşinci madde tasarıdan çıkarılmış olduğu için bu madde ona mütenazır olarak tadilen kabul edilmiştir.

Madde 12 : Maddenin başındaki (İşletme) kelimesi (PTT) remzi ile değiştirilmiştir.

Madde 13 : Maddenin birinci fıkrasının başındaki (İşletme) kelimesi (PTT) remzi ile değiştirilmiş ve 3460 sayılı Kanununun 43 ncü maddesi idare emvaline zarar iras eden memur ve müstahdemlerin Devlet emvaline karşı suç işliyen memurlar gibi tecziye edileceği yolunda hükmü ihtiva eylemekte bulunmasına ve birinci fıkrada da PTT nin âmme hizmetine muhasas emvalinin haciz ve istimplâkten masuniyeti de derpiş edilmiş olduğuna göre son fıkraya lüzum kalmamış ve madde metninden çıkarılmıştır.

Madde 14 : PTT mevzuatına muhalif hareket edenler hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümlerine aykırı olarak istisnaen vaz'edilen ve ilgili memurların tanzim edecekleri zabıt varakalarının adli makamlarca muteberiyetini mecburi kılan hükümlerin idare için amelî bir fayda temin etmiyeceği mülâhaza edilerek bu madde kaldırılmış, ancak idare emvalini çalan veya tahrip edenlerin Devlet mallarına karşı bu nevi suçları ika edenler gibi cezalandırılmalarını teminen hükümler vaz'olunmuştur.

Madde 15 : Hükümetin ve Ulaştırma Komisyonunun bu maddesi aynen kabul edilmiştir.

PTT iş yerlerinin günün hangi saatlerinde İşletmeye açık bulunacaklarına ve PTT memur ve hizmetlilerinin çalışma saatlerinin tâyin ve tesbiti salâhiyetini Genel Müdürlüğe tanıyan bu maddedeki hüküm tabiatıyla İş Kanunu hükümlerine aykırı bir salâhiyeti tazammun etmiyeceği mülâhazasıyla kabul olunmuştur.

Madde 16 : Maddede (İşletme) kelimesi (PTT) remzi kullanılmak, (a) fıkrasındaki % 2 nispeti Hükümetin teklifi veçhile % 1 e indirilmek ve (ç) fıkrası teselsülde iltibasa mahal vermemesi bakımından (d) olarak değiştirilmek ve mütaakıp fıkra harfleri de alfabetik şekilde teselsül ettirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

PTT memur ve hizmetlileriyle ailelerinin sağlığı mevzuunda hayırlı tesirler sağlayacağı kanaatine varılan Sağlık Yardım Sandığı sermayesinin en mühim kaynağı olan iştirak paylarının aynı nispette tesbiti uygun olacağı mülâhaza edilerek Hükümet teklifi aynen kabul edilmek suretiyle PTT nin iştirak hissesi % 1 olarak tâyin edilmiştir.

Madde 17 : Maddedeki (Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren) cümlesi kaldırılmıştır. Kanunun yürürlüğe girmesiyle sandığın kurulması gerektiğinden maddedeki (Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren) cümlesi kaldırılmıştır.

Madde 18 : Memurin Kanununun 9 ncu maddesinde tadilen istihraç suretiyle tasarıya alınmış bulunduğu görülen bu madde hükmü yerine idare mensuplarının şimdiye kadar tâbi buldukları hükmün devamını temin maksadıyla Memurin Kanununa atıf yapılarak tasarıya ithali daha uygun olacağı mülâhaza edilmiş, madde yeniden yazılmıştır.

Geçici madde 1 : Tasarıda (Son hükümler) başlığı altında ayrı bir bölüm bulunduğu, eihetle bu bölüm başındaki (ve son) kelimesi kaldırılmış ve (ç) harfi yerine (d) ve takiben (e) harfleri ilâve edilerek ve (teşekkül) kelimesi de (PTT) remzi ile ifade edilmiş ve Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki terimlere uygun tashihler yapılmıştır.

Bu maddeye göre kurulacak heyetin takdir işinden re'sen mesul olması tabii bulunduğundan heyet bu hizmetleri kendi namına başkalarına da tetkik ettirebilir. Bu itibarla maddenin sonundaki (tesbit ettirilir) yerine Hükümetin teklifi veçhile (tesbit olunur) ibaresi konulmak suretiyle madde aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde II : Bu maddedeki (PTT İşletmesine intikal eder) cümlesindeki (İşletmesine) kelimesi çıkarılarak Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde III : Maddenin başındanki (İdarenin) kelimesi yerine (PTT) remzi konularak aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde IV : Cumhuriyet Merkez Bankasının hukukunun muhafazasını teminen ve kısa ve dalgalı bir borcun âdeta uzun vâdeli bir borç mahiyetinde görülmesine mâni olmak için

madde metninde gerekli tadilat yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Geçici madde V : Metindeki (İşletme) yerine (PTT) remzi konulmak suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde VI : İfade tarzında redaksiyon maksadıyla tadilat yapılarak aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde VII : Hat başbakıcı, bakıcı, başdağıtıcı ve dağıtıcıların halen muhtelif kanunlarla iktisabetmiş buldukları haklarla PTT ye geçmeleri ve böylece müktesep haklarının tanınmasını tazammun eden bu madde, kaldırılmış bulunan kanunlara âtif yapmak gibi bir mubayenetü ihtiva ettiği görüldüğünden metinde gerekli tadiller yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Geçici madde VIII : Maksadın vuzuhla ifadesi bakımından küçük bir tadille aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde IX : Aynen kabul edilmiştir.

Madde 19 : Aynen kabul edilmiştir.

Madde 20 : Bu madde hakkında Ulaştırma Komisyonu mazbatasında izhar ve mucip sebepleri izah olunan noktai nazara komisyonumuzca da aynen iştirak edilerek Ulaştırma Komisyonunun metni aynen kabul edilmiştir.

Madde 21 : Ulaştırma Komisyonunun teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Madde 22 : Aynen kabul edilmiştir.

Memleket çapında önemi aşikâr bulunan Posta, Telgraf ve Telefon hizmetlerinin daha rasyonel bir çalışma ile inkişafını sağlayacak olan bu tasarrının öncelik ve ivedilikle müzakere edilip kanunlaşması hususunun teklifi, komisyonumuzca ittifakla kararlaştırılmıştır.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Reislğe sunulur.

Maliye Komisyonu

Reisi

Sözcü

Rize

Siird

İzzet Akçal

M. Daim Süalp

Kâtip

Üye

Zonguldak

Amasya

Fefmi Açıksöz

Hâmit Koray

Üye

Üye

Erzurum

Hatay

Sabri Erduman

Celâl Sait Siren

İmzada bulunamadı

Üye
Seyhan
Zeki Akçalı

Üye
Yozgad
Fuat Nizamoglu

Üye
Yozgad
Hâşim Tatlıoğlu
İmzada bulunamadı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/383, 2/283

Karar No. 111

9 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluşu hakkında Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 24 . IV . 1952 tarihli ve 6/1220 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâiyhası ile Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları hakkındaki 4454 sayılı Kanuna ek kanun teklifi Ulaştırma ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla Ulaştırma Vekili General Yümnü Üresin, Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürü ve Maliye Vekâleti temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâiyhası; Mülhak Bütçe ile idare edilmekte olan Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesini istihdaf etmektedir.

Hükümet gerekçesinde Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün İktisadi Devlet teşekkülü haline ifrağını icabettiren sebepler etrafiyle izah edildiği gibi komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerden ve bu hususta Hükümet mümessillerinden alınan mütemmim izahattan da bu idarenin mektup, telgraf ve telefon muhabere ve müraselâti gibi millî tekel halindeki hizmetleri ile birlikte, yurt içindeki geniş teşkilâtı ve halk ile devamlı teması dolayısıyla vazife kanunları ile kendisine verilmiş olan posta tasarruf sandıkları, posta çekleri, posta nakliyatı ile birlikte yoleu ve ba-

gaj taşınması, Hazine lehine mükelleflerce yapılacak her nevi vergi ve resim ödemelerine tavasut gibi tamamen ticari, sinai ve mali karakteri haiz çeşitli hizmetleri de ifa etmek ve gerek tekel içi, gerek tekel dışı hizmetleri lâyıkıyla görebilmesi için geniş sinai tesisler kurmak ve işletmek mecburiyetinde bulunduğu anlaşılmış ve bu itibarla idarenin İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağı suretiyle bu hizmetlerin lâyıkıyla ifa ve inkişafı mümkün olacağı kanaatine varılarak Maliye Komisyonunun hazırlamış olduğu metin üzerinden maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde esasa müessir olmıyarak redaksiyonu yapılarak kabul edilmiştir.

İkinci madde, PTT nin ifa edeceği hizmetler için kanunlarında tanınmış her türlü imtiyaz, hak ve muafiyetlerinin şumulüne bu idarenin İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağından sonra Kurumlar Vergisine tâbi olacağı metninde tasrih edilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Üçüncü madde; 3460 sayılı kanun gereğince teşekkül edecek umumi heyete dâhil olacak üyeler aynı kanunun ruhuna uygun olarak tesbit edilmek suretiyle, tadilen kabul edilmiştir.

İdare meclisinin teşekkülüne ait olan dördüncü maddede Maliye Vekâletine ayrılmış olan iki üye bire indirilmek ve bir üyeliğin de İşletmeler Vekâleti tarafından teklif olunmak suretiyle madde bu şekilde değiştirilerek kabul edilmiştir.

5, 6 ve 7 nci maddeler Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynen kabul edilmiştir.

Mali hükümlere mütaallik 8 nci maddeye

umumi bütçeden yapılacak yardımlar hakkındaki hüküm (C) fıkrası olarak yeniden ilâve edilmek suretiyle madde kabul edilmiştir.

9 neu madde Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynen kabul edilmiştir.

PTT İdaresinin tahvil çıkarma yetkisine ait olan 10 neu madde, Meclisi Âlice son günlerde kabul olunan 6115 sayılı Amortisman ve Kredi Sandığı hakkındaki Kanunun 23 nü maddesi hükmüne mütenazır olarak yeniden komisyonumuzca hazırlanarak kabul edilmiştir.

11 ve 12 nei maddeler Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynen kabul edilmiştir.

PTT ye ait gayrimenkullerin umumi istimlâk hükümlerine göre de istimlâk olunamıyacağı hakkındaki katı hüküm çıkarılmak suretiyle 13 nü madde kabul edilmiştir.

PTT memur ve müstahdemlerinin işliyecekleri suçların teçziyesi hakkında Türk Ceza Kanununun Devlet memurlarına mütedair hükümlerinin tatbik olunacağı tasrih edilmek suretiyle 14 nü madde komisyonumuzca yeniden hazırlanarak kabul edilmiştir.

15 nei madde Hükümetin teklifi veçhile, 16 cı maddeye, kurulacak «PTT Sağlık Yardım Sandığı» nın teşkilâtı, vazife, salâhiyet ve mükellefiyetlerinin bir nizamname ile tesbit olunacağı hakkındaki hüküm madde sonuna bir fıkra olarak ilâvesi suretiyle, 17 ve 18 nei maddeler Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynen kabul edilmiştir.

Geçici birinci madde; PTT ye devredilecek menkul ve gayrimenkullerin halihazır kıymetlerinin takdir ve tesbiti için vazifelendirilecek heyetin bu hizmeti altı ay zarfında tamamlaması hakkındaki hüküm ilâve edilerek ve geçici ikinci madde ise Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile aynen kabul edilmiş ve PTT nin sağlık işlerine ait mal, ilâç ve aletlerinin Sağlık Yardım Sandığına devrini istihdaf eden geçici 3 nü madde, tedvinine komisyonumuzca lüzum görülmediğinden tayıy edilmiştir.

Geçici 4 nü madde, PTT nin haiz bulunduğu bono çıkarma yetkisinin (60) milyon lira olarak tahdidi suretiyle geçici üçüncü ve geçici 5 nei madde ise Maliye Komisyonunun değişikliği veçhile geçici 4 nü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

PTT İdaresinin alacağı yeni şekil muvacehesinde, Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki kanunlar ve bağlı kadro cetvelerinde yer alan PTT memurlarının da yeni teşekküle devredilmesi maksadiyle geçici altıncı maddeye bir fıkra ilâvesi suretiyle geçici beşinci madde olarak kabul edilmiştir.

Dağıtıcı, başdağıtıcı, bakıcı, başbakıcıların yeni işletmeye intikalleri geçici 7 nei madde ile temin edilmiş bulunduğundan teferruata ait bulunan hususlar bu madde metninden çıkarılmak suretiyle geçici 6 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici 8 nei madde kelime değişikliği ile geçici 7 nei madde ve geçici 9 neu madde ise geçici 8 nei madde olarak Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

19 neu madde, PTT ye geçici 6 nei maddenin son fıkrası hükmü ile intikal edecek Büyük Millet Meclisi Posta ve Telgraf memurları kadrolarının 5509, 5931 sayılı kanunlara bağlı cetvellere çıkarılması hakkındaki hüküm 2 nei fıkra olarak maddeye ilâvesi suretiyle kabul edilmiştir.

20 nei madde Ulaştırma Komisyonunun teklifi veçhile aynen ve 21 ve 22 nei yürürlük maddeleri de şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

		Bu rapor
Reis	Reis V.	Sözcüsü
Bursa	Giresun	Urfa
K. Yılmaz	M. Şener	N. Aşanal
Kâtip		
Sivas	Antalya	Çanakkale
H. İmre	A. Sarıoğlu	K. Akmanlar
Elâziğ		Erzincan
Ö. F. Sanaç		N. Pekcan
		İmzada bulunamadı
İçel	İstanbul	İstanbul
C. Ramazanoğlu	S. Oran	H. Hüsmen
İzmir	İzmir	Kastamonu
B. Bilgin	T. Güreerk	H. Türe
Kırklareli	Kırşehir	Konya
S. Bakay	R. Özdeş	R. Birand

Malatya
M. S. Eti
İmzada bulunamadı

Samsun
T. İleri

Ordu
R. Aksoy

Seyhan
S. Bari

Seyhan
Sigorta maddelerine
muhalifim
C. Türk

Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu

Siird
B. Erden

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu tasarısı

I - Kuruluş

MADDE 1. — Ulaştırma Bakanlığına bağlı olmak, tüzel kişiliği haiz bulunmak ve bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak üzere;

Türkiye Cumhuriyeti

Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi

Unvanlı bir teşekkül kurulmuştur. Teşekkülün Merkezi Ankara'dır.

Bu kanunda (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) (PTT) remzi ile ifade edilmiştir.

MADDE 2. — PTT nin yapacağı işler şunlardır :

A) 406, 835, 876, 1253, 1265, 1366, 1379, 1569, 1601, 1899, 1900, 1901, 1947, 2142, 2164, 2304, 2391, 2459, 2609, 2722, 3054, 3222, 3488, 3560, 3947, 4647, 5009, 5450, 5584, 5689 ve 5794 sayılı kanunlarla 5392 sayılı Kanunun 26 ve 27 nci maddeleri ve 23 Şubat 1328 tarihli « Teatii Muhaberata Hadim Hususi Elektirik Hututu » hakkındaki muvakkat Kanunla Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine ve işbu kanunla da PTT ye verilmiş olan bilûmum posta, telgraf ve telefon işlerini düzenlemek, yürütmek ve bu hizmetlerin gerektirdiği her türlü tesisleri kurmak;

B) Yukarıki fıkrada yazılı işlerle ilgili veya bunların gerektirdiği veya bu işlerin maliyetini düşürek her türlü teşebbüs ve hizmetleri doğrudan doğruya veya ayrı müesseseler kurarak, tekel dışındaki hizmetleri de icabında sermayesinin % 50 den fazlası PTT ye ait olmak üzere ortaklık tesis ederek yapmak;

PTT İdaresi yukarıki (A) fıkrasında zikredilmiş olan kanunlarla, Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine tanınmış olan bütün imtiyaz, hak ve muafiyetlerden faydalanır.

ULAŞTIRMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyihası

I - Kuruluş

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâletine bağlı olmak, tüzel kişiliği haiz bulunmak ve bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak üzere;

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon işletmesi unvanlı bir teşekkül kurulmuştur. Teşekkülün merkezi Ankara'dadır.

Bu kanunda (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) (PTT) remzi ile ifade edilmiştir.

MADDE 2. — PTT nin yapacağı işler şunlardır :

A) 406, 835, 876, 1253, 1265, 1366, 1379, 1569, 1601, 1899, 1900, 1901, 1947, 2142, 2164, 2304, 2391, 2459, 2609, 2722, 3054, 3222, 3488, 3560, 3947, 4647, 5009, 5450, 5584, 5689 ve 4794 sayılı kanunlarla 5392 sayılı Kanunun 26 ve 27 nci maddeleri ve 23 Şubat 1328 tarihli «Teatii Muhaberata Hadim Husus Elektrik Hututu» hakkındaki muvakkat Kanunla Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine ve işbu kanunla da PTT ye verilmiş olan bilûmum posta, telgraf ve telefon işlerini düzenlemek, yürütmek ve bu hizmetlerin gerektirdiği her türlü tesisleri kurmak;

B) Yukarıki fıkrada yazılı hizmetlerle ilgili veya bunların gerektirdiği her türlü teşebbüs ve hizmetleri doğrudan doğruya veya ayrı müesseseler kurarak, tekel dışındaki hizmetleri de icabında sermayesinin % 50 den fazlası PTT ye ait olmak üzere ortaklık tesis ederek yapmak;

PTT İdaresi yukarıki (A) fıkrasında zikredilmiş olan kanunlarla, Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine tanınmış olan bütün imtiyaz, hak ve muafiyetlerden faydalanır.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyhması

I - Kuruluş

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâletine bağlı olmak, tüzel kişiliği haiz bulunmak ve bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak üzere, (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) unvanlı bir teşekkül kurulmuştur. Merkezi Ankara'dadır.

Bu kanunda (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) (PTT) remzi ile ifade edilmiştir.

MADDE 2. — PTT nin yapacağı işler şunlardır:

A) Tekel altında bulunanlar: Açık ve kapalı mektuplar ve haberleşme kartları, telgraf ve telefon muhabereleeri;

B) Tekel dışında bulunanlar: Gazete, dergi ve kitaplar, her türlü basılmış kâğıtlar, iş kâğıtları, tebliğ kâğıtları, ticaret eşyası örnekleri, küçük paketer, değerli mektuplar ve kutular, değerli ve değersiz posta kolileri kabulü, taşınması ve dağıtılması, posta bonolarıyla posta ve telgraf havaleleri muameleleri, yolcu ve bagaj nakliyatı, posta çekleri işlemleri ve Posta Biriktirme Sandığı kurmak gibi kanunlarla verilmiş olan hizmetleri düzenlemek, yürütmek ve bu hizmetlilerin gerektirdiği her türlü tesisleri kurmak.

PTT, A ve B fıkralarında yazılı hizmetlerle ilgili ve bunların gerektirdiği her türlü teşebbüse doğrudan doğruya veya ayrı müesseseler kurarak girişebileceği gibi tekel dışındaki hizmetleri de sermayesinin % 50 sinden fazlası PTT ye ait olmak üzere ortakları tesis ederek yapabilir.

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğüne yukardaki türlü hizmetler için kanunlarla tanınmış her türlü imtiyaz, hak ve muafiyetlerden PTT de faydalanır.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu lâyhması

I - Kuruluş

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâletine bağlı olmak, tüzel kişiliği haiz bulunmak ve bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak ve merkezi Ankara'da bulunmak üzere, (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) unvanlı bir teşekkül kurulmuştur.

Bu kanunla (Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi) (PTT) remzi ile ifade edilmiştir.

MADDE 2. — PTT; muhtelif kanunlarla Posta, Telgraf ve Telefon İdaresine ve işbu kanunla PTT ye verilmiş olan,

A) Yurdun her tarafında, açık ve kapalı mektuplar ve haberleşme kartlarını kabul, nakil ve tevzi etmek, telgraf ve telefon tesisleri kurmak ve işletmek gibi tekel altında bulunan hizmetlerle;

B) Gazete, dergi ve kitaplar, her türlü basılmış kâğıtlar, iş kâğıtları, tebliğ kâğıtları, ticaret eşyası örnekleri, küçük paketler, değerli mektuplar ve kutular, değerli değersiz posta kolileri kabulü, taşınması ve dağıtılması, posta bonolarıyla posta ve telgraf havaleleri muameleleri, yolcu ve bagaj nakliyatı, posta çekleri işlemleri ve Posta Biriktirme Sandığı kurmak gibi tekel dışı hizmetleri düzenler, yürütür ve hizmetlerin gerektirdiği her türlü tesisleri kurar.

PTT, A ve B fıkralarında yazılı hizmetlerle ilgili ve bunların gerektirdiği her türlü teşebbüse doğrudan doğruya veya müesseseler kurarak girişebileceği gibi tekel dışındaki hizmetleri de sermayesinin % 50 sinden fazlası PTT ye ait olmak üzere ortaklık tesis ederek yapabilir.

Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğüne yukardaki türlü hizmetler için kanunlarla tanınmış her türlü imtiyaz, hak ve muafiyetlerden (Kurumlar Vergisi hariç) PTT faydalanır.

Hü.

II - İdari hükümler

A) Umumi heyet

MADDE 3. — 3460 sayılı Kanuna göre kurulan umumi heyete Ulaştırma Bakanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Ulaştırma Komisyonu Başkanı, Sözcüsü ve Kâtibi ile her teşriî yıl için bu komisyondan seçilecek beş üye ve Ulaştırma Bakanlığına bağlı teşekküllerin idare meclisi başkanları ve genel müdürleri de katılır.

B) İdare meclisi

MADDE 4. — İdare meclisinde biri genel müdür olmak üzere yedi üye bulunur. Başkan ile iki üye Ulaştırma Bakanlığı, iki üye Maliye Bakanlığı, bir üye Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından teklif ve Bakanlar Kurulunca tâyin olunur.

(Genel Müdür bulunmadığı zaman Kurul toplantılarına yardımcılarında biri iştirak eder.

Başkan ve üyelerin. (Genel Müdür hariç) hizmet süreleri üç yıldır. Süresi bitenlerin yeniden teklif ve tâyinleri caizdir. Süresinin bitiminden evvel ayrılanların yerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

MADDE 5. — İdare Meclisinin görev ve yetkileri şunlardır :

a) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık İdare Bütçesiyle, kadroları inceleyip tesbit ederek Ulaştırma Bakanlığının tasvibine sunmak ;

b) Yıllık İdare Bütçesiyle kadrolarda senesi içinde yapılmak üzere Genel Müdürlükçe teklif edilecek aktarma, ilâve, tenkis ve değişiklikleri inceleyip tesbit ederek Ulaştırma Bakanlığının tasvibine sunmak ;

c) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık İşletme Bütçesini tetkik ve tasdik etmek ;

ç) Yıllık İşletme Bütçesinde senesi içinde aktarma, ilâve, tenkis ve değişiklik yapılması hakkındaki Genel Müdürlük tekliflerini tetkik

Ulaş. K.

II - İdari hükümler

A) Umumi heyet

MADDE 3. — Hükümetin 3 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.

B) İdare meclisi

MADDE 4. — İdare meclisinde biri genel müdür olmak üzere yedi üye bulunur. Reis ile iki üye Ulaştırma Vekilliği, iki üye Maliye Vekilliği, bir üye Ekonomi ve Ticaret Vekilliği tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

Teklif olunacak kimselerin yüksek tahsil görmüş ve vazifelerini muvaffakiyetle başarmak için muktazi meslekî, hukuki, malî, iktisadi ve teknik bilgiyi haiz ve tecrübe sahibi olmaları, başka bir idare meclisinde vazifeli bulunmamaları lâzımdır.

Genel müdür bulunmadığı zaman kurul toplantılarına yardımcılarında biri iştirak eder

Reis ve üyelerin (Genel Müdür hariç) hizmet süreleri üç yıldır. Süresi bitenlerin yeniden teklif ve tâyinleri caizdir. Süresinin bitiminden evvel ayrılanların yerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

MADDE 5. — İdare meclisinin görev ve yetkileri şunlardır :

a) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık idare bütçesiyle, kadroları inceleyip tesbit ederek Ulaştırma Vekilliğinin tasvibine sunmak ;

b) Yıllık idare bütçesiyle kadrolarda senesi içinde yapılmak üzere Genel Müdürlükçe teklif edilecek aktarma, ilâve, tenkis ve değişiklikleri inceleyip tesbit ederek Ulaştırma Vekilliğinin tasvibine sunmak ;

c) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık işletme bütçesini tetkik icabında tadil ve tasdik etmek ;

ç) Yıllık işletme bütçesinde senesi içinde aktarma, ilâve, tenkis ve değişiklik yapılması hak-

Mal. K.

II - İdari Hükümler

Umumi Heyet

MADDE 3. — 3460 sayılı Kanuna göre kurulan Umumi Heyete Ulaştırma Vekili ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Ulaştırma Komisyonu Reisi, Sözcüsü ve Kâtibi ile her teşriî yıl için bu komisyondan seçilecek beş âza ve Ulaştırma Vekâletine bağlı teşekküllerin idare meclisi reisleri ve genel müdürleri de katılır.

İdare Meclisi

MADDE 4. — İdare meclisinde biri genel müdür olmak üzere yedi âza bulunur. Reis ile iki âza Ulaştırma Vekilliği, iki âza Maliye Vekilliği, bir âza Ekonomi ve Ticaret Vekilliği tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

Reis ve âzaların (Genel Müdür hariç) hizmet süreleri üç yıldır. Süresi bitenlerin yeniden teklif ve tâyinleri caizdir. Süresinin bitiminden evvel ayrılanların yerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

Genel Müdürlük

MADDE 5. — PTT nin bir Genel Müdürü ve iki yardımcısı bulunur. Genel Müdür ve yardımcılarının yüksek tahsil görmüş olmaları ve teknik işlerle meşgul olacak yardımcının yüksek mühendis olması şarttır.

Genel Müdür PTT nin bütün işlerini kanunlara ve tüzüklere, idare meclisi kararlarına ve PTT nin iştigal konularının icaplarına göre sevk ve idare eder.

Genel Müdür, Ulaştırma Vekilinin teklifi, yardımcıları, Genel Müdürün inhası ve Ulaştırma Vekilinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur. Genel Müdür yardımcıları, Genel Müdürdan alacakları yetki ile onun adına hareket ederler.

B. K.

II - İdari hükümler

Umumi heyete katılacak üyeler

MADDE 3. — 3460 sayılı Kanuna göre kurulan umumi heyete Ulaştırma Vekili ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Ulaştırma Komisyonu Reisi, Sözcüsü ve Kâtibi ile her teşriî yıl için bu komisyondan seçilecek beş âza katılır.

İdare meclisi

MADDE 4. — İdare meclisinde biri genel müdür olmak üzere yedi âza bulunur. Reis ile iki âza Ulaştırma Vekilliği, bir âza Maliye Vekilliği, bir âza İşletmeler Vekilliği, bir âza Ekonomi ve Ticaret Vekilliği tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

Reis ve âzaların (Genel Müdür hariç) hizmet süreleri üç yıldır. Süresi bitenlerin yeniden teklif ve tâyinleri caizdir. Süresinin bitiminden evvel ayrılanların yerine gelenler, ayrılanların sürelerini tamamlarlar.

Genel Müdürlük

MADDE 5. — Maliye Komisyonununun 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

ve tasdik etmek;

d) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık blânço, kâr ve zarar hesaplarını inceleyip tasdikten sonra faaliyet raporiyle birlikte Umumi Murakabe Heyetine vermek;

e) İşletmenin, Genel Müdürlükçe hazırlanacak her çeşit yönetmeliklerini inceliyerek tasdik etmek;

f) Genel Müdürlükçe hazırlanacak âzami ücret tarifelerini tetkik ve Bakanlığa teklif, cari ücret tarifelerini tasdik etmek;

g) Dördüncü ve daha yukarı derecedeki memurlar hakkında Genel Müdürlüğün tâyin, azil, nakil ve terfi tekliflerini tetkik ve tasdik ve yabancı Uzman çalıştırılmasına karar vermek ve bunlara ait Sözleşme projelerini inceleyip tasdik etmek;

h) Genel Müdürlüğün teklifiyle lüzum görülen yerlerde merkez açılması ve kapatılması hakkında karar vermek;

i) Tutarı 100 000 liradan fazla olan ıslah, tevsi ve yenilemelerin yapılması hakkında karar vermek; (bu miktardan aşağı olanlar hakkında Genel Müdürlük karar verir)

j) Tutarı 250 000 liradan fazla olan alım, satım ve yapma, yaptırma, kiralama, kiraya verme ve benzeri işler hakkında karar verme; (Bu miktardan aşağı olanlar hakkında Genel Müdürlük karar verir.)

k) 1 000 000 liradan yukarı borçlanmalar hakkında karar vermek ve bunları Bakanlığın tasdik ve tasvibine sunmak; (Bu miktardan aşağı borçlanmalar Genel Müdürlüğün yetkisi dâhilindedir.)

1. Bir mukaveleye müstenit olarak veya olmyarak kazai meruilere intikal eden veya etmiyen her çeşit ihtilâfların sulh yoliyle hallinde menfaat görüldüğü takdirde 5 000 liradan fazla bir hakkın tanınması veya bir menfaatin terkin ve aynı sebeplerle bu miktarı geçen dâvaların açılmasından, icra takiplerinden veya yüksek dereceli mercilerde tetkikim istemekten vazgeçilmesi veya bu kabül dâva ve icra kayıtlarının terkin edilmesi hakkında karar vermek; (5 000 liradan aşağı miktarı ihtiva edenler hakkında aynı şartlar dairesinde Genel Müdürlük karar verir.)

m) Genel Müdürlükçe hazırlanacak kanun

Ulaş. K.

kındaki Genel Müdürlük tekliflerini tetkik icabında tadil ve tasdik etmek;

d) Genel Müdürlükçe hazırlanacak yıllık bilânço, kâr ve zarar hesaplarını inceleyip tasdikten sonra faaliyet raporiyle birlikte Umumi Murakabe Heyetine vermek;

e) İşletmenin Genel Müdürlükçe hazırlanacak her çeşit yönetmeliklerini inceliyerek icabında tadil ve tasdik etmek;

f) 11 nci madde gereğince tasdik edilecek bütün ücret tarifelerini tetkik, vekillığe teklif veya tasdik etmek;

g) Dördüncü veya daha yukarı derecedeki memurlar hakkında Genel Müdürlüğün tâyin, azil, nakil ve terfi tekliflerini tetkik ve tasdik ve yabancı uzman çalıştırılmasına karar vermek ve bunlara ait sözleşme projelerini inceleyip tasdik etmek;

h) Genel Müdürlüğün teklifiyle lüzum görülen yerlerde iş yeri açılması ve hizmetler sektedar edilmemek kaydiyle kapatılması hakkında karar vermek;

i) Tutarı 100 000 liradan fazla olan ıslah tevsi ve yenilemelerin yapılması ve alım, satım, yapma, yaptırma, kiralama, kiraya verme ve benzeri işler hakkında karar vermek; (100 000 lira dâhil bu miktardan aşağı olanlar hakkında Genel Müdürlük karar verir);

j) 1 000 000 liradan yukarı borçlanmalar hakkında karar vermek ve bunları vekilliğin tasdik ve tasvibine sunmak; (1 000 000 lira dâhil bu miktardan aşağı borçlanmalar Genel Müdürlüğün yetkisi dâhilindedir)

k) Genel Müdürlükçe hazırlanacak kanun ve nizamname lâyihalarını incelemek ve vekâlete sunmak;

l) Yukarda yazılanlar dışında kanun ve nizamnamelerle verilecek görevleri yapmak ve yetkilerini kullanmak.

Mal. W.

B. K.

Hü.

ve tüzük tasarılarını incelemek ve Bakanlığa sunmak;

n) Yukarıda yazılanlar dışında kanun ve tüzüklerle verilecek görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak;

C) Genel Müdürlük

MADDE 6. — İşletmenin bir Genel Müdürü iki yardımcısı bulunur. Genel Müdür ve yardımcılarının yüksek tahsil görmüş olmaları ve teknik işlerle meşgul olacak yardımcının yüksek mühendis olması şarttır.

Genel Müdür, işletmenin en büyük icra âmiri olup işletmenin bütün işlerini kanunlara ve tüzüklere, idare meclisi kararlarına ve işletmenin işgal konularının icaplarına göre sevk ve idare eder.

Genel Müdür, Ulaştırma Bakanının teklifi, yardımcıları, Genel Müdürün inhası ve Ulaştırma Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tâyin olunur. Genel Müdür Yardımcıları, Genel Müdürdan alacakları direktif ve yetki ile onun adına hareket ederler.

MADDE 7. — Beşinci maddenin g fıkrası dışında kalan memurlar, çeşitli hizmetliler Genel Müdür tarafından tâyin olunur.

III. - Malî hükümler

MADDE 8. — PTT İşletmesinin itibari sermayesi 300 000 000 Türk lirasıdır. Bu sermaye aşağıki kaynaklardan tereküp eder.

a) Bu kanunun geçici birinci maddesi gereğince Genel Müdürlüğe intikal edecek her çeşit kıymetler;

b) Dokuzuncu madde gereğince sermayeye eklenecek kârlar;

MADDE 9. — Her yıl hâsıl olacak kârdan 3460 sayılı Kanunun 42 nci maddesine göre ayrımlar yapıldıktan sonra bakiye itibari sermayenin dörtte birine ulaşmaya kadar fevkalâde ihtiyat olarak ayrılır. Bu miktarlar dolduktan

Ulaş. K.

C) Genel Müdürlük

MADDE 6. — İşletmenin bir Genel Müdürü ve iki yardımcısı bulunur. Genel Müdür ve yardımcılarının yüksek tahsil görmüş olmaları ve teknik işlerle meşgul olacak yardımcının yüksek mühendis olması şarttır.

Genel Müdür işletmenin en büyük icra âmiri olup işletmenin bütün işlerini kanunlara ve tüzüklere, İdare Meclisi kararlarına ve işletmenin işgal konularının icaplarına göre sevk ve idare eder.

Genel Müdür, Ulaştırma Vekilinin teklifi, yardımcıları, Genel Müdürün inhası ve Ulaştırma Vekilinin teklifi üzerine İdare Vekilleri Heyetince tâyin olunur. Genel Müdür Yardımcıları, Genel Müdürdan alacakları yetki ile onun adına hareket ederler.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

III - Malî Hükümler

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

B. K.

MADDE 6. — Dördüncü ve daha yukarı derecedeki memurlar Genel Müdürlüğün teklifi üzerine idare meclisince ve diğer memurlarla çeşitli hizmetliler Genel Müdür tarafından tâyin olunur.

MADDE 6. — Maliye Komisyonunun 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İş programı

MADDE 7. — Genel Müdürlük her yıl başında bir evvelki yıla mukayeseli, yapılmış ve yapılacak işleri ihtiva eden bir iş programı hazırlar. Program, idare meclisinin tasvibi ve Ulaştırma Vekilinin tasdiki ile kesinleşir.

MADDE 7. — Maliye Komisyonunun 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

III - Malî hükümler

MADDE 8. — PTT nin itibari sermayesi 300 000 000 Türk lirasıdır. Bu sermaye aşağıdaki kaynaklardan terekküp eder.

a) Bu kanunun geçici 1 ncı maddesi gereğince Genel Müdürlüğe intikal edecek her çeşit kıymetler;

b) 9 ncü madde gereğince sermayeye eklenecek kârlar;

MADDE 9. — Her yıl hâsıl olacak kârdan 3460 sayılı Kanunun 42 ncı maddesine göre ayrımlar yapıldıktan sonra bakiye itibari sermayenin dörtte birine ulaşıncaya kadar fevkalâde ihtiyat olarak ayrılır. Bu miktarlar dolduktan

III - Malî hükümler

MADDE 8. — PTT nin itibari sermayesi (300 000 000) Türk lirasıdır. Bu sermaye a, b ve c fıkralarından terekküp eder.

a) Bu kanunun geçici birinci maddesi gereğince Genel Müdürlüğe intikal edecek her çeşit kıymetler;

b) 9 ncü madde gereğince sermayeye eklenecek kârlar;

c) Umumi bütçeden yapılacak tediyeler;

MADDE 9. — Maliye Komisyonunun 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ulaş. K.

sonra kâr sermayeye ilâve olunur.

Zararlar ihtiyat sermayeden karşılanır.

MADDE 10. — Teşekkül; Maliye Bakanlığının muvafakati ve Bakanlar Kurulunun tasvibiyle itibari sermayesinin yarısına kadar en az 15 yılda itfa edilecek faizli veya faizsiz, ikramiyeli veya ikramiyesiz, kâra iştirakli veya iştiraksiz her türlü tahviller çıkarabilir. İhraç edilecek bu tahvillere Maliye Bakanı kefalete yetkilidir.

MADDE 11. — Teşekkül ve müesseselerin yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretler, tarifelerle tesbit olunur. İş ve hizmetin özelliği bakımından tarifeye bağlanamayacak hususlarda teşekkül, özel anlaşmalar yapmaya ve ücretler tesbitine yetkilidir.

Muhabere ve müraseleye ait âzami tarifeler Ulaştırma Bakanlığınca, cari tarifelerle, muhabere ve müraselenin dışındaki iş ve hizmetlere ait tarifeler de idare meclisince tesbit olunur.

IV - Müteferrik Hükümler

MADDE 12. — İşletmenin iş ve hizmetleri için lüzumlu olan gayrimenkullerin istimlâki, devlet istimlâk hükümlerine tâbidir.

MADDE 13. — İşletmenin nakit ve üçüncü şahıslardan alacakları müstesna, malları haczedilemez ve gayrimenkulleri istimlâk olunamaz.

Teşekkülün her çeşit menkul ve gayrimenkul malları devlet mallarının hak ve rüçhanlığını haizdir.

MADDE 14. — PTT mevzuatına aykırı veya işletmenin maddi zararını mucip hareketlerde bulunan hakkında yetkili memurlar tarafından hazırlanan tutanaklar mahkemelerce muteberdir. Bu tutanaklar bir müzekkere ile Cumhuriyet savcılıklarına verilir. Ve Cumhuriyet savcılıklarınca da yetkili ve vazifeli mahkemelere tevdi olunur. PTT İşletmesi bu müzekkerelerle Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 367 nci maddesinde gösterilen müdahil sıfatını iktisap eder.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Teşekkül ve müesseselerin yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretler, tarifelerle tesbit olunur. İş ve hizmetin özelliği bakımından tarifeye bağlanamayacak hususlarda teşekkül, özel anlaşmalar yapmaya ve ücretler tesbitine yetkilidir.

Muhabere ve müraseleye ait âzami ücret tarifeleri ile âdi mektup, âdi telgraf ve âdi telefon cari ücret tarifeleri Ulaştırma Vekâletince; diğer cari tarifelerle muhabere ve müraselenin dışındaki iş ve hizmetlere ait tarifelerde İdare Meclisince tasdik olunur.

IV - Müteferrik Hükümler

MADDE 12. — İşletmenin tekelinde bulunan iş ve hizmetleri için lüzumlu olan gayrimenkullerin istimlâki, Devlet istimlâk hükümlerine tâbidir.

MADDE 13. — İşletmenin nakit ve üçüncü şahıslardan alacakları müstesna, Tekel hizmetlerine tahsis edilmiş malları haczedilemez ve gayrimenkulleri istimlâk olunamaz.

Teşekkülün her çeşit menkul ve gayrimenkul malları Devlet mallarının hak ve rüçhanlığını haizdir.

MADDE 14. — PTT Mevzuatına aykırı veya işletmenin maddi zararını mucip hareketlerde bulunan üçüncü şahıslar hakkında yetkili memurlar tarafından hazırlanan tutanaklar adli mercilere muteberdir. Bu tutanaklar bir müzekkere ile Cumhuriyet Savcılıklarına verilir. Ve Cumhuriyet Savcılıklarınca da yetki ve vazifeli mahkemelere tevdi olunur. PTT İşletmesi bu müzekkerelerle Ceza Mahkemeleri usulü kanununun 367 nci maddesinde gösterilen müdahil sıfatını iktisap eder.

Mal. K.

sonra kâr sermayeye ilâve olunur.

Zararlar ihtiyat sermayeden karşılanır .

MADDE 10. — PTT, Maliye Vekâletinin mütalâası ve İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile itibari sermayesinin yarısına kadar en az on beş yılda itfa edilecek faizli veya faizsiz, ikramiyeli veya ikramiyesiz, kâra iştirakli veya iştiraksiz tahviller çıkarabilir.

Çıkarılacak bu tahvillere Maliye Vekili kefalete yetkilidir.

MADDE 11. — PTT ve müesseselerinin yapacağı iş ve hizmetler karşılığında alacağı ücretler, tarifelerle tesbit olunur. İş ve hizmetin özelliği bakımından tarifeye bağlanamayacak hususlarda PTT özel anlaşmalar yapmaya ve ücretler tesbitine yetkilidir.

Bu tarifeler ve ücretler Genel Müdürlükçe tesbit ve idare meclisince tasdik olunur. Ancak muhabere ve müraseleye ait âzami ücret tarifeleri ile âdi mektup, âdi telgraf ve âdi telefon cari ücret tarifeleri Ulaştırma Vekilinin tasviyiyle tekemmül eder.

IV - Müteferrik hükümler

MADDE 12. — PTT nin Tekelinde bulunan iş ve hizmetleri için lüzumlu olan gayrimenkullerin istimlâki, Devlet istimlâk hükümlerine tâbidir.

MADDE 13. — PTT nin nakit ve üçüncü şahıslardan alacakları müstesna, Tekel hizmetlerine tahsis edilmiş malları haczedilemez ve gayrimenkulleri istimlâk olunamaz.

MADDE 14. — PTT ye ait malları çalanlar veya tahrip edenler Devlet malları hakkında bu nevi suçları işleyenler gibi cezalandırılırlar.

B. K.

MADDE 10. — PTT, 6115 sayılı Amortisman ve Kredi Sandığı hakkındaki Kanunun 23 nci maddesi hükümleri dâhilinde ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla itibari sermayesinin yarısına kadar her türlü tahvil çıkarabilir.

MADDE 11. — Maliye Komisyonunun 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Maliye Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — PTT nin nakit ve üçüncü şahıslardan alacakları müstesna, tekel hizmetlerine tahsis edilmiş malları haczedilemez.

MADDE 14. — PTT ye ait mallar, Devlet malı hükmündedir. Bu malları çalanlar veya tahrip edenler Devlet malları hakkında bu nevi suçları işleyenler gibi cezalandırılırlar,

Suç işleyen ve vazifelerini suiistimal veya ihmal eyleyen veya irtişa ve irtikâpta bulunan PTT memurları hakkında Türk Ceza Kanununun Devlet memurlarına mütedair hükümleri tatbik olunur.

İlî.

MADDE 15. — PTT İş yerlerinin günün hangi saatlerinde işletmeye açık bulunacakları ve PTT memur ve hizmetlilerinin çalışma saatleri, servislerinin gereklerine göre Genel Müdürlükçe tâyin ve tesbit olunur.

Fevkalâde haller dışında memur ve hizmetlilerin çalışma süresinin aylık ortalaması günde sekiz saati geçemez. Ancak, işletme şartlarına göre ve idari lüzum ve zaruretler dolayısıyla hafta tatili alamıyanlarla, millî ve dinî bayramlarda ve çalışma süresi dışında çalıştırılacaklara idare meclisince tesbit edilecek esas ve nispetler dâhilinde ek çalışma ücreti verilir.

MADDE 16. — İdare meclisine tâyin edilecek şartlar dairesinde PTT memur ve hizmetlileri ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere bir «PTT Sağlık Yardım Sandığı» kurulur. Bu sandığın kaynakları :

a) İşletmenin her yıl bütçesine memur ve hizmetliler aylık ve ücretleri karşılığı olarak konulacak ödenek tutarının yüzde biri nispetinde verilecek paralardan ;

b) Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinden yüzde biri geçmemek üzere kesilecek aidattan ;

c) PTT hizmetlerinde sarfedilen pulların beyiyelerinden ;

ç) PTT iş yerlerinde sattırılan piyango biletleri, bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul kıymetler satışına tavassuttan hâsıl olan beyiyelerden ;

d) Sandık sermayesinin işletilmesinden doğacak faiz ve sair gelirlerden ;

e) Teberrulardan ;
ibarettir.

MADDE 17. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren PTT İşletmesinde 2489 sayılı Kanunla tanınan hak ve muafiyetleri haiz olmak üzere «PTT memurları müteselsil kefalet sandığı» adıyla bir sandık kurulur.

MADDE 18. — PTT İşletmesinde görevli bulunan bilûmum memur ve hizmetlilerin siyasi cemiyet ve kulüplere intisap ve devamları,

Ulaş. K.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — İdare Meclisince tâyin edilecek şartlar dairesinde PTT memur ve hizmetlileri ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere bir «PTT Sağlık Yardım Sandığı» kurulur. Bu sandığın kaynakları :

a) İşletmenin her yıl bütçesine memur ve hizmetliler aylık ve ücretleri karşılığı olarak konulacak ödenek tutarının yüzde ikisi nispetinde verilecek paralardan ;

b) Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinden yüzde biri geçmemek üzere kesilecek aidattan ;

c) PTT hizmetlerinde sarfedilen pulların beyiyelerinden ;

ç) PTT iş yerlerinde sattırılan piyango biletleri, bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul kıymetler satışına tavassuttan hâsıl olan beyiyelerden ;

d) Sandık sermayesinin işletilmesinden doğacak faiz ve sair gelirlerden ;

e) Teberrulardan ;
ibarettir.

MADDE 17. — Bu kanun yürürlüğe girmesinden itibaren PTT İşletmesinde 2489 sayılı Kanun hükümleri dairesinde ve mezkûr kanunla tanınan hak ve muafiyetleri haiz olmak üzere «PTT Memurları Müteselsil Kefalet Sandığı» adıyla bir sandık kurulur.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

MADDE 15. — Hükümetin ve Ulaştırma Komisyonunun teklifi ve hile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — İdare meclisince tâyin edilecek şartlar dairesinde PTT memur ve hizmetlileri ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere bir «PTT Sağlık Yardım Sandığı» kurulur. Bu sandığın kaynakları :

a) PTT nin her yıl bütçesine memur ve hizmetliler aylık ve ücretleri karşılığı olarak konulacak ödenek tutarının yüzde biri nispetinde verilecek paralardan ;

b) Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinden yüzde biri geçmemek üzere kesilecek aidattan ;

c) PTT hizmetlerinde sarfedilen pulların beyiyelerinden ;

d) PTT iş yerlerinde sattırılan piyango biletleri, bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul kıymetler satışına tavassuttan hâsıl olan beyiyelerden ;

e) Sandık sermayesinin işletilmesinden doğacak faiz ve sair gelirlerden ;

f) Teberrulardan ;
ibarettir.

MADDE 17. — PTT de 2489 sayılı Kanun hükümleri dairesinde ve mezkûr kanunla tanıyan hak ve muafiyetleri haiz olmak üzere (PTT Memurları Mütessesil Kefalet Sandığı) adı ile bir sandık kurulur.

MADDE 18. — Memurin Kanununun 9 nci maddesi PTT memur ve hizmetlileri hakkında da tatbik olunur.

B. K.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — PTT İdare Meclisince tâyin edilecek şartlar dairesinde PTT memur ve hizmetlileri ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere bir «PTT Sağlık Yardım Sandığı» kurulur. Bu sandığın kaynakları :

a) PTT nin her yıl bütçesine memur ve hizmetliler aylık ve ücretleri karşılığı olarak konulacak ödenek tutarının yüzde biri nispetinde verilecek paralardan ;

b) Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinden yüzde biri geçmemek üzere kesilecek aidattan ;

c) PTT hizmetlerinde sarfedilen pulların beyiyelerinden ;

d) PTT iş yerlerinde sattırılan piyango biletleri, bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul kıymetler satışına tavassuttan hâsıl olan beyiyelerden ;

e) Sandık sermayesinin işletilmesinden doğacak faiz ve sair gelirlerden ;

f) Teberrulardan ;
ibarettir.

Sandığın teşkilâtı, vazife, salâhiyet ve mükellefiyetleri bir tüzükle tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 17. — Maliye Komisyonunun 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Maliye Komisyonunun 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

her nevi intihabata müdahaleleri ve siyasi neşriyat ve beyanda bulunmaları memnudur. Bu hareketleri sabit olanların hizmetlerine son verilir.

V - Geçici ve son hükümler

GEÇİCİ MADDE I — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle işletmenin bir devir bilançosu tanzim olunur. Devir bilançosunun aktifine :

- a) Gayrimenkuller;
- b) İşletme tesisleri;
- c) Menkuller;
- ç) Stoklar ve fabrika mamulleri;
- d) Nakit mevcudu ve alacaklar;

Devir bilançosunun pasifine :

- a) İdarenin her türlü borçları;
- b) Çürük alacaklar için ayrılacak karşılıklar;

derecolunur. Bu suretle aktif ve pasife dercolunan kıymetler arasındaki fark 8 nci maddenin (a) fıkrasında yazılı sermayeyi teşkil eder.

Teşekküle devredilecek menkul ve gayrimenkullerin devir kıymetleri teşekkül ile Ulaştırma ve Maliye Bakanlıklarından ve Sayıştay ve Umumi Murakabe Heyeti Başkanlıkları tarafından seçilecek birer temsilciden müteşekkil beş kişilik bir heyet tarafından takdir ve tesbit olunur.

GEÇİCİ MADDE II — 4454 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün bütün hak ve menfaatleri, mevcut ve matlupları, bilecümle taahhüt ve borçları bu kanunla kurulan PTT İşletmesine intikal eder. Bu intikalin istilzam ettiği tescil ve diğer muameleler hiçbir vergi, resim ve harca tâbi değildir.

GEÇİCİ MADDE III — İdarenin bugün elinde bulunan sıhhi tesisler, âletler, cihazlar ve ilaçlar ve sanatoryum binası ve müstemilâti PTT Sağlık Yardım Sandığına, birinci geçici maddenin son fıkrası gereğince tesbit olunacak kıymetleri üzerinden intikal eder. Bu intikalin istilzam ettireceği tescil ve diğer muameleler hiçbir vergi ve resme tâbi değildir.

Ulaş. K.

V - Geçici ve son hükümler

GEÇİCİ MADDE I — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle işletmenin bir devir bilançosu tanzim olunur. Devir bilançosunun aktifine :

- a) Gayrimenkuller,
- b) İşletme tesisleri,
- c) Menkuller,
- ç) Stoklar,
- d) Nakit mevcudu ve alacaklar,

devir bilançosunun pasifine :

- a) İdarenin her türlü borçları,
- b) Çürük alacaklar için ayrılacak karşılıklar,

derecolunur. Bu suretle aktif ve pasife dercolunan kıymetler arasındaki fark 8 nci maddenin (a) fıkrasında yazılı sermayeyi teşkil eder.

Teşekküle devredilecek menkul ve gayrimenkullerin devir kıymetleri teşekkül ile Ulaştırma ve Maliye vekâletlerinden ve Sayıştay ve Umumi Murakabe Heyeti Başkanlıkları tarafından seçilecek birer temsilciden müteşekkil beş kişilik bir heyet tarafından takdir ve tesbit ettirilir.

GEÇİCİ MADDE II — Aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE III — Aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

V - Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE I — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle PTT nin bir devir bilânçosu tanzim olunur.

Devir bilânçosunun aktifine :

- Gayrimenkuller;
- İşletme tesisleri,
- Menkuller,
- Stoklar,
- Nakit mevcudu ve alacaklar,

devir bilânçosunun pasifine :

- İdarenin her türlü borçları,
- Çürük alacaklar için ayrılacak karşılıklar,

derecolunur. Bu suretle aktif ve pasife dercolunan kıymetler arasındaki fark 8 nci maddenin (a) fıkrasında yazılı sermayeyi teşkil eder.

PTT ye devredilecek menkul ve gayrimenkullerin devir kıymetleri PTT ile Ulaştırma ve Maliye vekâletlerinden ve Divanı Muhasebat ve Umumi Murakabe Heyeti reislikleri tarafından seçilecek birer temsilciden müteşekkil beş kişilik bir heyet tarafından takdir ve tesbit olunur.

GEÇİCİ MADDE II. — 4454 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün bütün hak ve menfaatleri, mevcut ve matlupları, bilecümle taahhüt ve borçları bu kanunla kurulan PTT ye intikal eder. Bu intikalın istilzam ettiği tescil ve diğer muameleler hiçbir vergi, resim ve harca tâbi değildir.

GEÇİCİ MADDE III. — PTT nin bugün elinde bulunan sıhhi tesisler, aletler, cihazlar ve ilâçlar ve sanatoryum binası ve müstemilâtı PTT Sağlık Yardım Sandığına, birinci maddenin son fıkrası gereğince tesbit olunacak kıymetleri üzerinden intikal eder. Bu intikalın istilzam ettiği tescil ve diğer muameleler hiçbir vergi ve resme tâbi değildir.

B. K.

V - Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE I — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle PTT nin bir devir bilânçosu tanzim olunur.

Devir bilânçosunun aktifine :

- Gayrimenkuller;
- İşletme tesisleri;
- Menkuller;
- Stoklar;
- Nakit mevcudu ve alacaklar;

Devir bilânçosunun pasifine :

- İdarenin her türlü borçları;
- Çürük alacaklar için ayrılacak karşılıklar;

derecolunur. Bu suretle aktif ve pasife dercolunan kıymetler arasındaki fark 8 nci maddenin (a) fıkrasında yazılı sermayeyi teşkil eder.

PTT ye devredilen menkul ve gayrimenkullerin halihazır kıymetleri PTT ile Ulaştırma ve Maliye vekâletlerinden ve Divanı Muhasebat ve Umumi Murakabe Heyeti reislikleri tarafından seçilecek birer temsilciden müteşekkil beş kişilik bir heyet tarafından altı ay zarfında takdir ve tesbit olunur.

GEÇİCİ MADDE II — Maliye Komisyonunun geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE III — 4454 sayılı Kanunun 40 nci maddesine istinaden Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğümce çıkarılıp Maliye Vekâleti kefaleti ile Cumhuriyet Merkez Bankasına iskonto ettirilen bonolardan (60) milyon liralık had dâhilinde PTT de aynı şartlarla ancak on yıllık süre içinde bono çıkarmaya ve bunlara Maliye Vekili kefalete yetkilidir.

Hü.

Ulaq. K.

GEÇİCİ MADDE IV — Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesinin kuruluşundan evvel 4454 sayılı Kanununun 40 nci maddesine istinaden Posta, Telgraf ve Telefon Genel Müdürlüğü tarafından Maliye Bakanlığı kefaletiyle ihraç edilerek Merkez Bankasına iskonto ettirilen bonolar, yeni teşekkül tarafından kuruluş tarihinden itibaren en çok on yıl içinde tamamen itfa edilmek kaydıyla yenilenebilir. Bu maksatla çıkarılacak bonolara kefalete Maliye Bakanlığı yetkilidir.

4454 sayılı Kanununun 40 nci maddesine istinaden PTT Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmış olan bonolardan itfa edilmemiş olanlarla, bu madde gereğince yeni teşekkül tarafından çıkarılacak olanların tutarı 10 ncu madde gereğince teşekkülün haiz olduğu tahvilât istikrazı limitinden tenzil olunur.

GEÇİCİ MADDE V — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünden 2489 sayılı Kanuna göre kefalete tâbi vazifelerde müstahdem olup da yeni kurulan İşletmenin aynı vazifelerine geçirilenlerin aylık ve ücretlerinden kesilerek Kefalet Sandığına yatırılmış olan giriş ve aylık aidatlarından mevcut bakiyeler nakden PTT Kefalet Sandığına devrolunur. Ancak, bu memurların mezkûr tarihten evvelki zamana ve PTT İdaresine ait olmak üzere yine bu tarihten itibaren üç sene zarfında zuhur edecek zimmetleri PTT Kefalet Sandığına karşılanır.

GEÇİCİ MADDE VI — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünde müstahdem bulunan bütün memur ve hizmetliler 3659 sayılı Kanun esasları dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesine intikal ederler.

GEÇİCİ MADDE IV — Aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE V — Aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE VI — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünün bütün memur ve hizmetlileri 3659 sayılı Kanun esasları dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesine intikal ederler.

M. K.

B. K.

GEÇİCİ MADDE IV. — 4454 sayılı Kanunun 40 nci maddesine istinaden Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünce çıkarılıp Maliye Vekâleti kefaleti ile Cumhuriyet Merkez Bankasına iskonto ettirilen ve bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut bulunan bonolar kadar PTT de aynı şartlarla ancak on yıllık süre içinde bono çıkarmaya ve bunlara Maliye Vekili kefalete yetkilidir.

4454 sayılı Kanunun 40 nci maddesine istinaden PTT Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmış olan bonolardan itfa edilmemiş olanlara, bu madde gereğince PTT tarafından çıkarılacak olanların tutarı 10 neu madde gereğince PTT nin haiz olduğu tahvilât istikrazı limitinden tenzil olunur.

GEÇİCİ MADDE V. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünde 2489 sayılı Kanuna göre kefalete tâbi vazifelerde müstahdem olup da yeni kurulan PTT nin aynı vazifelerine geçirilenlerin aylık ve ücretlerinden kesilerek Kefalet Sandığına yatırılmış olan giriş ve aylık aidatlarından mevcut bak-yeler nakden PTT Kefalet Sandığına devrolunur. Ancak, bu memurların mezkûr tarihten evvelki zamana ve PTT İdaresine ait olmak üzere vana bu tarihten itibaren üç sene zarfında zuhur edecek zimmetleri PTT Kefalet Sandığına karşılanırlar.

GEÇİCİ MADDE VI. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünün bütün memur ve hizmetlileri 3659 sayılı Kanun esasları dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesine geçer.

4454 sayılı Kanunun 40 nci maddesine istinaden PTT Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmış olan bonolardan itfa edilmemiş olanlarla, bu madde gereğince PTT tarafından çıkarılacak olanların tutarı 10 neu madde gereğince PTT nin haiz olduğu tahvilât istikrazı limitinden tenzil olunur.

GEÇİCİ MADDE IV — Maliye Komisyonunun geçici 5 nci maddesi geçici 4 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE V — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte PTT İşletme Genel Müdürlüğünün bütün memur ve hizmetlileri 3659 sayılı Kanun esasları dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesine geçer.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı ile ilgili 5509 ve 5931 sayılı kanunlara bağlı kadro cetvelindeki Posta, Telgraf memurları hizmet bağılıkları ve bütün haklarıyla beraber PTT ye devredilir.

GEÇİCİ MADDE VI — Hat başbakıcı, baki, başdağıtıcı ve dağıtıcılar bu kanunun meriyeti tarihinde Türkiye Cumhuriyeti PTT İşletmesinin hizmetli kadrolarına naklolunurlar.

Hü.

GEÇİCİ MADDE VII — Hat başbakıcı, bakkıcı, başdağıtıcı ve dağıtıcılar bu kanunun mer'iyeti tarihinde almakta oldukları aylık tutarlarıyla Türkiye Cumhuriyeti PTT İşletmesinin hizmetli kadrolarına nakil olunurlar. Bunlar, bu kanunla kaldırılan 4 . X . 1944 tarihli ve 4671 sayılı Kanun gereğince 4598 sayılı Kanunun 6, 7 ve 9 cu maddeleri ve yine bu kanunla kaldırılan 4332 sayılı Kanunun birinci maddesi hükümlerinden ve memurlar gibi izin haklarından istifadeye devam ederler.

GEÇİCİ MADDE VIII — İç hizmetler, tarifeler ve işletme faaliyetleriyle ilgili sair konular hakkında yeni hükümler hazırlanıp tatbika konuluncaya kadar PTT İşletme Genel Müdürlüğünün bu husustaki mevzuatının tatbikına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE IX — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten aynı yılın sonuna kadar olan müddet, teşekkülün ilk hesap devresidir. İlk hesap devresi altı aydan az olduğu takdirde ayrıca bilanço yapılmaz ve mütaakıp senenin bilançosu ile birleştirilir.

Son hükümler

MADDE 19. — 4454 sayılı Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları Kanunu, 5584 sayılı Posta Kanununun 6 nci ve 37 nci maddelerinin 2 nci fıkraları ve 4157 sayılı Kanunun birinci maddesinin B ve C fıkraları ve 4332, 4671, 4892 ve 5169 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 20. — Teşekkülün ilk beş yıla ait Kurumlar Vergisi tecil olunur. Ancak tecil olunan Kurumlar Vergisi bu müddet zarfında 25 milyon lirayı tecavüz ettiği takdirde fark, kanunla muayyen müddet zarfında ödenir.

Yukarıki fıkra gereğince tecil olunan Kurumlar Vergisi mütaakıp beş yılda ve beş müsavı taksitte o yıllara ait Kurumlar Vergisiyle birlikte ödenir.

Tecil edilen vergiler için faiz yürütülmez.

Ulk. K.

GEÇİCİ MADDE VII — Aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE VIII — Aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE IX — Aynen kabul edilmiştir.

Son hükümler

MADDE 19. — Hükümetin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ilk Malî yıl başından itibaren 5004 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

M. K.

B. K.

GEÇİCİ MADDE VII. — Hat başbakıcı, bakkıcı, başdağıtıcı ve dağıtıcılar bu kanunun meriyeti tarihinde almakta oldukları aylık tutarlarıyla Türkiye Cumhuriyeti PTT İşletmesinin hizmetli kadrolarına naklolunurlar.

Bunlar, 4598 sayılı Kanunun 6, 7 ve 9 ncu maddelerinden istifade etmekle beraber, kendilerine 4178 sayılı Kanunun 9 ncu maddesindeki esaslar dairesinde ve aynı madadenin (B) fıkrasında yazılı miktarda yakacak zammı verilir ve memurlar gibi izin haklarından istifade ederler.

GEÇİCİ MADDE VIII. — İç hizmetler, tarifeler ve işletme faaliyetleriyle ilgili sair kanunlar hakkında yeni hükümler hazırlanıp tatbika konuluncaya kadar mevcut mevzuatın tatbikına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE IX. — Hükümetin ve Ulaştırma Komisyonunun teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Son hükümler

MADDE 19. — Hükümetin ve Ulaştırma Komisyonunun teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Ulaştırma Komisyonu tarafından ilâve edilen bu madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE VII — İç hizmetler, tarifeler ve İşletme faaliyetleriyle ilgili sair kanunlar hakkında yeni hükümler hazırlanıp tatbika konuluncaya kadar mevcut hükümlerin tatbikına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE VIII. — Hükümetin geçici 9 ncu maddesi geçici 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Son hükümler

MADDE 19. — 4454 sayılı Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları Kanunu, 5584 sayılı Posta Kanununun 6 nci ve 37 nci maddelerinin 2 nci fıkraları ve 4157 sayılı Kanunun birinci maddesinin B ve C fıkraları ve 4332, 4671, 4892 ve 5169 sayılı kanunlar ile 5509 ve 5931 sayılı kanunlara ilişik cetvellerdeki PTT Müdürlüğüne ait kadrolar kaldırılmıştır.

MADDE 20. — Ulaştırma Komisyonunun 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Tecil ve taksit süreleri tahsil zaman aşımının hesabında nazara alınmaz.

MADDE 21. — Bu kanun yayımı tarihinden den altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 22. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı
H. Göymen

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Eko. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı
E. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı *V.*
N. Össan

Ulaş. K.

MADDE 21. — Bu kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 22. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Mal. K.

B. K.

MADDE 21. — Ulaştırma Komisyonunun teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Bu kanun neşri tarihinden üç ay sonra meriyete girer.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.